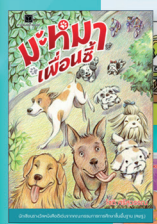
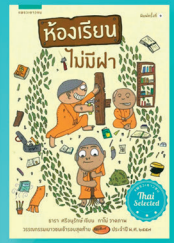

วารสาร วิชาการ

ปีที่ 19 ฉบับที่ 2
เดือนเมษายน – มิถุนายน 2559

ISSN : 1513-0096

บทบรรณาธิการ

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวในรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” ในวันศุกร์ที่ 12 มิถุนายน 2558 ว่า “การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับเยาวชนที่จะเติบโตขึ้นมาเป็นอนาคตของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีผลโดยตรงต่อนักเรียนทั้งประเทศ”

วารสารวิชาการฉบับนี้จึงนำเสนอบทความ “ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2558 – 2563” ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดขึ้น โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย วิสัยทัศน์ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยมีคุณภาพ และมาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐานความเป็นไทย เป้าหมาย คือ นักเรียนดี เก่ง มีความสุข และยุทธศาสตร์ 3 ประการ คือ 1) ปฏิรูปการเรียนการสอน 2) ปฏิรูปการพัฒนาวิชาชีพ 3) ปฏิรูปการบริหารจัดการ ตามกรอบระยะเวลา 2 ระยะ คือ ระยะเร่งด่วน (ปีการศึกษา 2558) และระยะ 6 ปี (พ.ศ. 2558 - 2563)

วารสารวิชาการฉบับนี้ยังนำเสนอบทความอื่น ๆ ได้แก่ “การสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ เพื่อปฏิรูปโรงเรียน” เป็นการรวมพลังและร่วมมือกันของครูและผู้บริหารในโรงเรียนมานั่งพูดคุยกัน ช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดีในองค์กร และลด “ความโดดเดี่ยว” ของครูในการทำงาน เพื่อเป้าหมาย

คือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก นอกจากนี้มีบทความ “แนวทางการพัฒนา และปรับปรุงหนังสือเรียนไทยในศตวรรษที่ 21 (ตอนที่ 2)” “การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของศึกษานิเทศก์” “การพัฒนาครูประจำการในด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดของผู้เรียนด้วยการเป็นพี่เลี้ยงสอนงาน” และ “หนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2559 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ”

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่นำเสนอจะเป็นประโยชน์กับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาไม่มากนักน้อย แล้วพบกันใหม่ฉบับหน้า

สารบัญ

02

ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พ.ศ. 2558-2563

16

แนวทางการพัฒนาและปรับปรุง
หนังสือเรียนไทยในศตวรรษที่ 21 (ตอนที่ 2)

30

การสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ
เพื่อปฏิรูปโรงเรียน

46

การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของศึกษานิเทศก์

60

การพัฒนาครูประจำการในด้านการจัดการเรียนรู้
เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิด
ของผู้เรียนด้วยการเป็นพี่เลี้ยงสอนงาน

72

หนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2559
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

02

ยุทธศาสตร์

การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พ.ศ. 2558-2563

โดย กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ

จากรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” ซึ่งออกอากาศทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย ในวันศุกร์ที่ 12 มิถุนายน 2558 เวลา 20.15 น. พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวถึงประเด็นด้านการศึกษา ซึ่งรัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากการศึกษานั้นเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับเยาวชนที่จะเติบโตขึ้นมาเป็นอนาคตของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ **การศึกษาขั้นพื้นฐาน** ซึ่งมีผลโดยตรงต่อนักเรียนทั้งประเทศ รัฐบาลจึงต้องเร่งรัดการดำเนินการเพื่อให้เกิดการปฏิรูปที่เป็นรูปธรรมโดยเร็วที่สุด ทั้งนี้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีการหารือและกำหนด**ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2558 – 2563**

โดยมีวิสัยทัศน์ คือ **การศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยมีคุณภาพ และมาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐานความเป็นไทย**

พันธกิจ ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ 2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร 3) พัฒนาระบบบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษา

เป้าหมาย คือ นักเรียนดี เก่ง มีความสุข

ยุทธศาสตร์ 3 ประการ คือ 1) ปฏิรูปการเรียนการสอน 2) ปฏิรูปการพัฒนาวิชาชีพ 3) ปฏิรูปการบริหารจัดการ ตามกรอบระยะเวลา 2 ระยะ คือ ระยะเร่งด่วน (ปีการศึกษา 2558) และระยะ 6 ปี (พ.ศ. 2558 - 2563)

แนวคิด/หลักการ ได้แก่ 1) การกระจายอำนาจการบริหารจัดการ 2) การทำงานแบบมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ 3) การประกันคุณภาพภายใน 4) การสอนอย่างมีเป้าหมาย 5) การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ 6) การติดตามการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 ประเด็นหลัก ที่ต้องดำเนินการในระยะเร่งด่วน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2558 ถึงเดือนมีนาคม 2559 ประกอบด้วย

1. การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนในวิชาภาษาไทย ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการสอนแจกลูกสะกดคำ และจัดทำสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอน ซึ่งในด้านนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายไปแล้ว คือ “ปีการศึกษา 2558 เป็นปีแห่งการปลดนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้” และ “นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เมื่อเรียนจบ ป.1 ต้องอ่านออกเขียนได้ และมีมาตรการประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม”

โดยมีกิจกรรมดำเนินการ ได้แก่

- 1) การพัฒนาครู และนักเรียน 2) การวัดประเมินการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนชั้น ป.1 3) การนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล การดำเนินงานโครงการ 4) การสนับสนุนส่งเสริมด้วยระบบทางไกล DLTV/DLIT 5) การสนับสนุนงบประมาณ

2. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามทักษะอาชีพ โดยเฉพาะการจัดสอนทักษะอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาส และการจัดสอนทักษะอาชีพแบบเต็มระบบในโรงเรียนเขตเศรษฐกิจพิเศษ 5 จังหวัด

กิจกรรมดำเนินการ ประกอบด้วย 1) การแนะแนว 2) การวิเคราะห์ข้อมูลแนวโน้มความต้องการของตลาดแรงงานในแต่ละภูมิภาค 3) การจัดทำ Shopping List หลักสูตรอาชีพให้สถานศึกษาเลือกใช้ 4) การสร้างความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 5) การประชุมสร้างความเข้าใจให้กับสถานศึกษาที่ต้องการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานควบคู่กับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (2 วุฒิ) 6) การสนับสนุนส่งเสริมด้วยระบบ DLTV/DLIT 7) การประชาสัมพันธ์

3. การพัฒนาการสอนภาษาอังกฤษระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น จัดระบบเทียบระดับ จัดทำความร่วมมือกับประเทศอังกฤษและบริติสเคาท์ซิล เพื่อเตรียมการเข้าสูการเป็นประชาคมอาเซียน ในวันที่ 31 ธันวาคม 2558

กิจกรรมดำเนินการ ได้แก่ 1) การเรียนภาษาที่เน้นการสื่อสาร 2) การทดสอบความสามารถครูและนักเรียนเทียบกรอบ baseline 3) ให้นักเรียนเคยชินกับเจ้าของภาษา

4. การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน การปฏิบัติตามค่านิยม 12 ประการ นอกจากการพัฒนาความฉลาดทางเชาว์ปัญญาแล้ว ต้องไม่ละเลยเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมาก จะทำให้นักเรียนรับรู้และเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์ที่เหมาะสมตามวัย จะมีสุขภาพจิตที่ดี มีความสุข รู้จักการควบคุมอารมณ์ แต่ก็สามารถแสดงอารมณ์ได้อย่างถูกกาลเทศะ เพื่อให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมอย่างเหมาะสม ไม่เป็นภาระต่อสังคม

กิจกรรมดำเนินการ คือ 1) รมรงค์เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก 2) บูรณาการไว้ในหลักสูตร/กิจกรรมการเรียนการสอน 3) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม 4) นิเทศ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผล

5. การขยายผลการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมือง

กิจกรรมดำเนินการ คือ 1) การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ 2) การพัฒนาและขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมือง

6. การผลิตและพัฒนาครู จัดการอบรมพัฒนาผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์ เช่น ครูทายาทที่มีความสามารถตอบรับการสอนของเด็กได้อย่างแท้จริง

7. ยกระดับการศึกษาทางไกล

กิจกรรมดำเนินการ ได้แก่ 1) การสนับสนุนต้นทาง (สนับสนุนงบประมาณ อัตราค่าจ้างครู การพัฒนาครู การคัดเลือกแบบเรียน การผลิตสื่อ) 2) การสนับสนุนปลายทาง (จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติฯ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้บริหารเขต ศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู จัดกิจกรรมเสริมสร้างความยั่งยืน)

ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 ประเด็นหลัก ระยะ 6 ปี (พ.ศ. 2558 - 2563) ประกอบด้วย

ด้านการปฏิรูปการเรียนการสอน

กรอบแนวทางที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรตำรา / หนังสือเรียน

มีประเด็นประกอบด้วย

1. ปรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ให้เหมาะสมกับผู้เรียน
2. พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบท อัตลักษณ์ และการมีงานทำ
3. พัฒนาหลักสูตรการศึกษาทางเลือก
4. พัฒนาตำราเรียน/หนังสือ

กรอบแนวทางที่ 2 ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้

มีประเด็นประกอบด้วย

1. ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้เต็มเวลา เต็มหลักสูตร

กรอบแนวทางที่ 3 ปฏิรูปสื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา

มีประเด็นประกอบด้วย

1. ส่งเสริมการผลิต จัดหา ใช้สื่อและนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้
2. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนรู้

กรอบแนวทางที่ 4 การปฏิรูปการวัดและประเมินผล

มีประเด็นประกอบด้วย

1. ส่งเสริมการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
2. พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่โดยเน้นมาตรฐานและตัวชี้วัด
3. ส่งเสริมการนำผลการทดสอบไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน
4. ปรับเกณฑ์การวัดและประเมินผล
5. จัดทำคลังข้อสอบกลางที่มีคุณภาพและมาตรฐานที่เขตการศึกษา

กรอบแนวทางที่ 5 ปฏิรูปการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

มีประเด็นประกอบด้วย

1. พัฒนาระบบนิเทศ กำกับ ติดตาม เป็นแบบแอปพลิเคชันศึกษานิเทศก์
2. พลิกโฉมการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DL Thailand

ด้านปฏิรูปการพัฒนวิชาชีพ

กรอบแนวทางที่ 1 ปฏิรูปการผลิตและการสรรหา

มีประเด็นประกอบด้วย

1. ปรับระบบผลิตครูทั้งปริมาณและคุณภาพที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา
2. ปรับระบบการสรรหาให้ได้คนเก่ง คนดีมาเป็นครู

กรอบแนวทางที่ 2 ปฏิรูประบบการพัฒนาครู

มีประเด็นประกอบด้วย

1. กำหนดสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครู
2. ประเมินสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครู
3. กำหนดให้ครูมีการจัดทำแผนพัฒนาตนเอง ID PLAN
4. กำหนดกระบวนการพัฒนาครูโดยเน้นการใช้การเรียนรู้จากการปฏิบัติในสถานที่ปฏิบัติงาน เรียนรู้ และฝึกทักษะด้วยการปฏิบัติจริง
5. กำหนดให้มีการวัดและประเมินผลการพัฒนาครู
6. กำหนดให้มีการบันทึกผลการพัฒนาตนเองตามสมรรถนะที่จำเป็น

กรอบแนวทางที่ 3 ปฏิรูปค่าตอบแทนการปฏิบัติงานและเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ

มีประเด็นประกอบด้วย

1. พัฒนาระบบค่าตอบแทนที่จูงใจให้คนเก่งคนดีมาเป็นครู
2. จัดระบบการยกย่องเชิดชูเกียรติครูให้สมกับเป็นวิชาชีพชั้นสูง
3. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตครู

กรอบแนวทางที่ 4 ปฏิรูปความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

มีประเด็นคือ ปรับระบบการประเมินความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

ให้เชื่อมโยงกับสมรรถนะการสอนของครูและผลงานที่เกิดขึ้นจริง

ด้านปฏิรูประบบการบริหารจัดการ

กรอบแนวทางที่ 1 ปฏิรูปวัฒนธรรมใหม่ของสถานศึกษา

มีประเด็นประกอบด้วย

1. สร้างสถานศึกษาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
2. สร้างระบบความรับผิดชอบระหว่าง โรงเรียน ครู ผู้บริหารการศึกษา และผู้ปกครอง
3. สร้างระบบเครือข่ายความร่วมมือ
4. สร้างภาวะผู้นำให้กับผู้บริหารการศึกษา

กรอบแนวทางที่ 2 ปฏิรูประบบการวางแผน

มีประเด็นประกอบด้วย

1. จัดทำระบบฐานข้อมูลทางการศึกษา ให้เป็นระบบฐานข้อมูลกลางระบบเดียว
2. กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวทางที่ 3 ปฏิรูประบบงบประมาณ

มีประเด็นคือ กระจายอำนาจการบริหารงบประมาณไปสู่เขตพื้นที่และสถานศึกษา

กรอบแนวทางที่ 4 ปฏิรูปโครงสร้างอำนาจหน้าที่

มีประเด็นประกอบด้วย

1. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลในระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานในระดับเขตพื้นที่การศึกษาให้มีเอกภาพ
3. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานในระดับสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็ง

กรอบแนวทางที่ 5 ปฏิรูปการกำกับ ติดตาม และประเมินผล

มีประเด็นคือ เพิ่มประสิทธิภาพการกำกับ ติดตาม และประเมินผลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

กรอบแนวทางที่ 6 ปฏิรูปโอกาสและคุณภาพการศึกษา

มีประเด็นคือ เพิ่มการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). สพฐ.ทำ 6 แผน

ปฏิรูปการศึกษา 58-63 ระยะเร่งด่วนภายใน 1 ปี. สืบค้นเมื่อ

12 พฤษภาคม 2559, จาก

[http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.](http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=41698&Key=hotnews)

[php?NewsID=41698&Key=hotnews](http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=41698&Key=hotnews)

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน. (2558). ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(พ.ศ.2558 – 2563). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน. ถ่ายเอกสาร.

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2558). รายการคืนความสุขให้คนในชาติ.

สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2559, จาก

[http://www.thaigov.go.th/index.php/th/program1/item/92685-](http://www.thaigov.go.th/index.php/th/program1/item/92685-id92685)

[id92685](http://www.thaigov.go.th/index.php/th/program1/item/92685-id92685)

16

แนวทาง

การพัฒนาและปรับปรุง

หนังสือเรียนไทยในศตวรรษที่ 21 (ตอนที่ 2)

โดย นางสาวปริญญา ฤทธิเจริญ

ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสื่อและการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากฉบับที่แล้วที่ผู้เขียนนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติเบื้องต้นของหนังสือเรียน สภาพปัญหาและความต้องการการใช้หนังสือเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ในฉบับนี้ขอนำเสนอแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพสื่อการเรียนรู้แนวใหม่ ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 การผสมผสานเนื้อหาและแนวคิดทฤษฎีด้านการสอน การออกแบบหนังสือเรียนควบคู่กับสื่อเทคโนโลยีทันสมัยปัจจุบัน

การพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพสื่อการเรียนรู้แนวใหม่ให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากล ค้นหาคุณลักษณะ (specification) ของสื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่ทันสมัย และพัฒนารูปแบบ คุณภาพ มาตรฐาน สร้างสรรค์นวัตกรรมเทคโนโลยีของสื่อการเรียนรู้แบบกระทรวงศึกษาธิการให้ทันสมัย เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ สามารถเร่งประสิทธิภาพการศึกษาให้เห็นผลลัพธ์ได้อย่างชัดเจนในการเรียนการสอน และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เพื่อที่ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้จะได้ใช้เป็นแนวทางในการทำงานพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยเฉพาะหนังสือเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ หนังสือเรียน แบบฝึกหัด ชุดการเรียนการสอน สำหรับช่วยครูในการจัดการเรียนการสอนต่อไป โดยมีแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพสื่อการเรียนรู้แนวใหม่ ดังต่อไปนี้

แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพสื่อการเรียนรู้แนวใหม่

การพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (Thailand Development Research Institute : TDRI) ได้เสนอแนวทางการปฏิรูประบบการศึกษาในเรื่อง การปฏิรูปหลักสูตร สื่อการสอนและเทคโนโลยีว่า “หลักสูตรควรมีความยืดหยุ่น โดยให้แต่ละโรงเรียนสามารถพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของตนได้... และเพิ่มการใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เหมาะกับการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เช่น การเรียนรู้ผ่านโครงการและการแก้ปัญหา รวมถึงมีการใช้เทคโนโลยี นำเสนออย่างทันสมัย มีปฏิสัมพันธ์ มีส่วนร่วมและใช้สนับสนุนการเรียนรู้ในรูปแบบการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) และการเรียนรู้ผ่านเครือข่าย (Connectivism)

คุณหญิงสุมนหา พรหมบุญ กล่าวว่า

“ หนังสือเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ควรนำมาทำให้เข้ากับ เด็กสมัยใหม่ จะมีประโยชน์อะไรหากเรามียาที่ดีที่สุดแต่เด็กไม่กิน ควรหากิจกรรมที่ทำให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น เพื่อสร้างคนรุ่นใหม่ คนรุ่นใหม่ขาดความอดทน ทำอย่างไรให้เขาได้สนุกกับตำราเรียน... มาตรฐานความรู้เป็นเรื่องสำคัญ สังคมปัจจุบันต้องการคนที่มีความคิด วิเคราะห์คนที่สร้างสรรค์ คนที่สื่อสารได้ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และลงมือ ทำงานได้ ”

ศาสตราจารย์ ดร. มาเซมิ ไอโซดะ (Prof. Dr. Masami Isoda) ผู้เชี่ยวชาญ ด้าน Mathematics Education และอาจารย์จากมหาวิทยาลัยทสึคุบะ ประเทศ

ญี่ปุ่น ได้กล่าวถึง แนวคิดในการพัฒนาหนังสือเรียน ในการบรรยายเรื่อง “แนวทางการจัดทำหนังสือที่เน้นการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนากระบวนการคิด” ในการประชุมปฏิบัติการกำหนดรูปแบบโครงสร้างหนังสือเรียน ฉบับกระทรวงศึกษาธิการ ระหว่างวันที่ 29 กรกฎาคม – 2 สิงหาคม 2556 ได้อย่างน่าสนใจ ซึ่งสรุปแนวคิดสำหรับผู้จัดทำหนังสือเรียนได้ใช้เป็นแนวทางได้ดังนี้

“ การพัฒนานักเรียนเพื่อให้เป็น “สังคมอุดมปัญญา” นั้น ผลการเรียนรู้ ความสามารถในการแก้ปัญหาได้ เป็นสิ่งที่จำเป็นในการสร้างคุณลักษณะของมนุษย์ พัฒนาทักษะการเรียนรู้และพัฒนาความรู้และทักษะเชิงกลไก ”

“ วิธีการสอนแบบเดิมเน้นแต่เนื้อหา จึงได้มีการพยายามเปลี่ยนแปลงเนื้อหาในบทเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจมากขึ้น โดยเฉพาะเน้นการส่งเสริมการสร้างทักษะเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ ”

ดร.มาซามิ ไดยกตัวอย่าง หนังสือเรียนคณิตศาสตร์ “Mathematical Thinking” เป็นตัวอย่างของพัฒนาการทางคณิตศาสตร์ และวิธีการพัฒนาการคิดในชั้นเรียน เป็นการพัฒนาหนังสือเรียนอย่างมีความหมายเพื่อตอบคำถามและปัญหาที่ว่า

- ทำไมจึงต้องสอนเนื้อหานี้
- เราจะสอนเนื้อหานี้อย่างไร
- นักเรียนจะเรียนอะไร จากบทเรียนนี้

เทคนิคการเขียนตำราเรียน

การผสมผสานเนื้อหาและแนวคิดทฤษฎีด้านการสอน

ดร.แสงรุ่ง พูลสุวรรณ ได้สรุปแนวทางการพัฒนาหนังสือในการบรรยายว่า ควรปรับปรุงวิธีการนำเสนอเนื้อหา โดยใช้ infographic ภาพ chart ตาราง การออกแบบ การนำเสนอเนื้อหาโดยใช้แนวคิดทฤษฎีวิธีสอน มาจัดเรียงสร้างความสัมพันธ์ของเนื้อหาตามแนวคิดที่ใช้โดยการออกแบบที่ผสมผสานกัน

แนวคิดรูปแบบการสอนที่สามารถใช้ได้ในทุกกลุ่ม ได้แก่ วิธีสอนแบบการเรียนรู้ด้วยการทำงานร่วมกัน (Cooperative Learning) การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project – Based Learning) การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นมโนทัศน์ (Concept – Based Instruction) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการคิด (Thinking – Based Instruction) รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก (Graphic Organizer Instructional Model)

รองศาสตราจารย์ทศนา แคมมณี ให้ทัศนะในการพัฒนาหนังสือเรียนไทย ว่า “ในการพัฒนาหนังสือเรียนจากเดิมที่มีแต่เนื้อหา จะพัฒนาอย่างไรที่จะทำให้หนังสือเรียนมีส่วนช่วยครูมากขึ้น โดยนำทฤษฎีทางการสอนเข้ามาไว้ในหนังสือเรียน เพราะหนังสือเรียนมีบทบาทสำคัญมากในการจัดการเรียนการสอน” โดยต้องใช้หลักทฤษฎีทางการสอน ดังนี้

จุดมุ่งหมายในการสอน มีสิ่งที่ต้องการสอน 3 ด้าน คือ

1. ความรู้ที่ให้ (Cognitive Domain)

1.1 ข้อเท็จจริง (factual knowledge) แบ่งออกเป็น จำเป็นต้องรู้ ครอบรู้ และรู้ไว้ก็ดี

1.2 ความคิดรวบยอด (conceptual knowledge) จากข้อมูลข้อเท็จจริงที่หลากหลาย สามารถใช้เป็นหลักในการคิด การกระทำ และประยุกต์/ ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

1.3 ความรู้ที่เป็นขั้นตอน (procedural knowledge) การให้ความรู้แก่นักเรียน จะต้องช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ และเป็นการให้ความรู้ที่คงทน (essential understanding)

วิธีการนำเสนอความรู้

- แบบอุปนัย (Deductive)
- แบบนิรนัย (Inductive)
- มีเทคนิคต่าง ๆ เช่น มีประเด็น/ หัวข้อ จัดลำดับเนื้อหา คำอธิบาย ชัดเจน มีตัวอย่างประกอบ มีภาพประกอบ มีจุดเน้น มีการสรุป ฯลฯ

การตรวจสอบความเข้าใจ

ได้แก่ การใช้คำถาม การทดสอบ การให้ทำแบบฝึกหัด การให้แก่ปัญหา ฯลฯ

การประยุกต์/ ใช้ความรู้

ได้แก่ การให้นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างอย่างหลากหลาย ฯลฯ

2. ทักษะที่พัฒนา (Process skills Domain)

- ให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะที่ต้องการพัฒนา ในด้านความหมายและวัตถุประสงค์ของทักษะนั้น ขั้นตอน/ กระบวนการของทักษะนั้น และเหตุผลของการกระทำในแต่ละขั้นตอน

- การให้ลงมือทำโดยใช้ข้อมูล ความรู้ เกี่ยวกับทักษะนั้นเพื่อให้เกิดเป็นทักษะ สามารถทำได้ ทำอย่างชำนาญ ทำอย่างสร้างสรรค์

ประเภทของทักษะ

1. ทักษะปฏิบัติ (performance skills)

- ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน และการทำงานต่าง ๆ เช่น การทำอาหาร การปลูกต้นไม้ การพับกระดาษ การปั้น การร้องเพลง การร่ายรำ การเต้น การทำงานช่างต่าง ๆ ฯลฯ

2. ทักษะทางปัญญา/ ทักษะการคิด (cognitive skills)

- ทักษะการคิดจำแนก เปรียบเทียบ เชื่อมโยง อนุมาน ตีความ วิเคราะห์ สรุปลงความเห็น สังเคราะห์ ประเมิน การริเริ่มสร้างสรรค์ การตั้งสมมุติฐาน การพิสูจน์ ทดสอบ การหาแบบแผน การหาความเชื่อพื้นฐาน การจัดระบบ การจัดโครงสร้าง ฯลฯ

3. ทักษะทางสังคม (social skills)

- ทักษะการปฏิสัมพันธ์ การทำงานกลุ่ม การสร้างทีมงาน การเป็นผู้นำ
ผู้ตาม การลด/ขจัดความขัดแย้ง การสื่อสาร การแก้ปัญหา การตัดสินใจ ฯลฯ

วิธีการนำเสนอ

ได้แก่ ให้ความหมายและวัตถุประสงค์ของกระบวนการ ให้และวิเคราะห์
กระบวนการ/ ขั้นตอนของการกระทำที่ชัดเจน ชี้แจงเหตุผลของการกระทำ สาธิต
การกระทำให้เห็นทั้งกระบวนการด้วยวิธีต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เช่น ใช้
ภาพประกอบ ใช้วีซีดี เทปบันทึกเสียง ใช้ตัวแบบ เสริมเทคนิคย่อย ๆ ที่จะช่วยให้
การกระทำในแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ลงมือทำตามขั้นตอน/
กระบวนการของทักษะ ให้ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) เพื่อการปรับปรุง
ให้แรงเสริม ฯลฯ

วิธีตรวจสอบความเข้าใจ

ได้แก่ ให้ลองทำให้อธิบายเหตุผลของการกระทำ ได้แก้ปัญหา ฯลฯ

การประยุกต์/ ใช้ความรู้

ได้แก่ ให้ใช้ทักษะที่ได้เรียนรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ฯลฯ

3. การสร้างเสริมเจตคติ (Affective Domain)

เจตคติที่ต้องการสร้างเสริม

- ความรู้สึกต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการเกิดเจตคติที่ต้องการ เช่น ความรู้สึกทางบวก/ลบ การเกิดกำลังใจ แรงบันดาลใจ ความภูมิใจ จิตสำนึก ความกล้าทางจริยธรรม

- เจตคติ (Attitudes)
- ค่านิยม (Values)
- คุณธรรม (Ethics)

วิธีการนำเสนอ

ได้แก่ การกระตุ้น/กระตุ้นให้คิดไตร่ตรอง การวิเคราะห์ให้เห็นคุณ เห็นโทษ และทางออกที่เหมาะสม การให้แบบอย่างที่ดี การยกตัวอย่าง/สถานการณ์/เรื่องจริง การใช้นิทาน อุทาหรณ์ อุปมาอุปไมย การเปรียบเทียบ การใช้สื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อธรรมชาติและเทคโนโลยี การวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง/ปัญหาที่กระทบใจ การท้าทายความคิด การประเมินตนเอง การณรงค์ ฯลฯ

การตรวจสอบความเข้าใจ

ได้แก่ การให้เขียนแสดงความรู้สึก การให้วิเคราะห์คุณและโทษ ทางออก การให้แก้ปัญหา การให้วิเคราะห์กรณีตัวอย่าง การให้ประเมินตนเอง ฯลฯ

การประยุกต์/ ใช้ความรู้

ได้แก่ การให้นำความเข้าใจที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหา/ตัดสินใจในสถานการณ์ที่หลากหลายแตกต่างกัน ฯลฯ

หลักเกณฑ์เบื้องต้นในการเขียนตำราเรียน

รองศาสตราจารย์จินตนา สรายุทธพิทักษ์ ได้ให้หลักเกณฑ์การเขียนหนังสือเรียน ดังนี้

1. การวางโครงเรื่อง มีองค์ประกอบสำคัญ คือ ศึกษาหลักสูตร ตั้งหัวข้อใหญ่และแตกหัวข้อย่อย จัดบทของตำราเรียน และออกแบบโครงสร้างทั้งเล่ม

ย่อหน้ามีความเหมาะสม ช่วยให้อ่านได้สะดวก จับประเด็นได้ง่าย ได้พักสายตา ไม่ทำให้น่าเบื่อหน่าย และช่วยพัฒนาความคิดให้เป็นไปอย่างมีระบบและสร้างสรรค์

รูปแบบนำเสนอเนื้อหาเรื่องในแต่ละบทเป็นไปอย่างมีระบบ

2. การเขียนเนื้อเรื่องภายในบท มีองค์ประกอบสำคัญ คือ เขียนให้ตรงและครบถ้วนตามหลักสูตร ข้อมูลเป็นปัจจุบันและทันสมัย ความยากง่ายเหมาะสมกับวัยผู้เรียน

เนื้อหา มีความชัดเจน และอ่านเข้าใจง่าย มีการเน้นย้ำ (ข้อความสำคัญ) การเปรียบเทียบ (ความเหมือนและความต่าง) การยกตัวอย่างประกอบ (รู้รอบ – รู้จริง)

3. การใช้สำนวนภาษา มีองค์ประกอบสำคัญ คือ เป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้สำนวนภาษา ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เขียนให้อ่านแล้วเกิดมโนภาพ

4. การใช้ภาพประกอบ ได้แก่ ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพสเก็ตช์ แผนที่ แผนภาพ แผนภูมิ ผังมโนทัศน์ ตาราง กราฟ ภาพประกอบต้องประณีต สวยงาม ชัดเจน หลากหลาย ใช้ภาพสีหลากหลาย ภาพสอดคล้องและเชื่อมโยงกับเนื้อเรื่อง วางตำแหน่งของภาพให้เหมาะสม ระบบรูปภาพหรือตารางควรใช้ระบบตัวเลข และควรมีคำอธิบายไว้ใต้รูปภาพ

คุณลักษณะของตำราเรียนตามอุดมคติ

1. ความน่าสนใจ ได้แก่ ราคาที่ไม่สูงเกินควร อำนวยประโยชน์ในการใช้สอย สามารถสื่อสารระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน

2. การเขียนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิด ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านประเมินคุณค่า เกิดการพัฒนาค่านิยม รู้จักแยกแยะ

3. ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา ได้แก่ สามารถอ่านเข้าใจเป็นภาษาไทยที่ดี ไม่เยิ่นเย้อวุ่นวาย ย่อหน้าแต่ละย่อหน้าไม่ควรยาวถึงขนาดเต็มหน้า หรือครึ่งหน้า มีการแบ่งวรรคตอนอย่างถูกต้อง เหมาะสมกับระดับผู้อ่าน ประโยคที่มีความยาวประมาณหนึ่งหรือสองบรรทัดควรจะมีการแบ่งวรรคตอน

คุณสมบัติของผู้เขียนตำราเรียน

รู้จักนักเรียน ได้แก่ การเจริญเติบโตและการพัฒนาการ ความสนใจ ความต้องการ

ข้อควรคำนึงในการเขียนตำรา

1. ข้อมูลไม่ถูกต้อง ไม่แม่นยำ ตีความหมายผิด นำมากล่าวมากหรือน้อยเกินไป
2. คำอธิบายไม่ชัดเจน สั้นและน้อยเกินไป มากเกินไป ความรู้ไม่เหมาะสมกับผู้อ่าน ไม่เน้นข้อความที่สำคัญให้เด่นชัด
3. ความสม่ำเสมอคงที่ในการใช้คำศัพท์วิชาการ รวมทั้งข้อความที่เกี่ยวข้องกับปีศักราช ข้อมูลอ้างอิง การเขียน ชื่อหัวเรื่องและลักษณะการเขียนโวหารต่าง ๆ ไม่สม่ำเสมอ จนเกิดความสับสนได้ง่าย
4. ภาพประกอบไม่เหมาะสม ภาพไม่สอดคล้องกับเรื่อง มีภาพมากเกินไปหรือน้อยเกินไป

การออกแบบหนังสือเรียนควบคู่กับสื่อเทคโนโลยีทันสมัย

ในการตัดสินใจเลือกว่าจะทำหนังสือเรียนในรูปแบบใด ในการบรรยายเรื่อง “กระบวนการจัดทำและการออกแบบหนังสือเรียนควบคู่กับสื่อเทคโนโลยีทันสมัยปัจจุบัน (E – Format ที่เหมาะสมกับหนังสือเรียนไทย)” นายบุญเลิศ อรุณพิบูลย์ แห่งสถาบันพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้ให้แนวคิดไว้ว่า

“สิ่งที่สำคัญที่จะต้องพิจารณาคือ กลุ่มเป้าหมาย เป้าหมายเป็นใคร แล้วเลือกฟอร์แมตให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย จะใช้อุปกรณ์ใดกระจายสื่อ ก็ต้องคุ้มค่ากับการลงทุน ด้านสายการผลิต จะให้ครอบครัวกลุ่มเป้าหมาย ก็ต้องเลือกมากกว่า 1 ฟอร์แมต และต้องพิจารณางบประมาณด้วย ถ้างบประมาณไม่พอ ต้องเลือกเฉพาะราย ไม่มีฟอร์แมตใดใช้ได้ทุกช่องทาง” โดยพิจารณาความยั่งยืน ความเสี่ยงจากการละเมิดลิขสิทธิ์ การติดตามย้อนหลัง

สื่อดิจิทัลนี้จะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องลิขสิทธิ์ชิ้นงานที่เรานำมาใช้

คือสัญญาอนุญาต แบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะคือ

1. Copyright เป็นของผู้ทรงสิทธิ์ทั้งหมด ผู้ใช้ต้องขออนุญาต
2. Creative Commons ลิขสิทธิ์บางส่วน (ใช้ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตแต่ขายไม่ได้)

3. Public Domain (สมบัติสาธารณะไม่มีลิขสิทธิ์)

อาจารย์บุญเลิศ ยกตัวอย่างหนังสือเรียนของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ที่ออกแบบได้อย่างน่าสนใจในปัจจุบันคือใส่ QR code ลงไปในหนังสือเรียน เพื่อ Link ไปยังแหล่งข้อมูล

ฝ่ายผู้ใช้ก็ต้องมีวัสดุอุปกรณ์ในการอ่าน ประกอบด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ พร้อมกล้องเว็บแคมป์ เมื่ออ่านหนังสือไปถึงจุดที่ต้องการข้อมูลเพิ่มเติมช่วงที่เป็น QR code ก็จะ Link ไปสู่เนื้อหาด้านนอกที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นภาพสามมิติ ภาพเคลื่อนไหว ขึ้นอยู่กับอัตราเร็วของภาพเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตรวมถึงประสิทธิภาพของเครื่องที่สามารถแสดงภาพได้เสมือนจริง

แนวทางการพัฒนาหนังสือเรียน และผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ข้างต้นนี้ ผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำตำราเรียนทุกฝ่าย สามารถใช้เป็นคู่มือในการวางแผนกำหนดแนวทางการดำเนินงานพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ซึ่งเป็นงานหนึ่งในการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานในโอกาสต่อไป

ขอขอบคุณภาพประกอบจาก นางนิตยา ต่อบรรณกุล

ครูโรงเรียนบ้านดอนสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

เอกสารอ้างอิง

มูลนิธิสถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2556) รายงานฉบับสมบูรณ์

การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความ

รับผิดชอบ เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

ถ่ายเอกสาร.

30

การสร้าง

ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ
เพื่อปฏิรูปโรงเรียน

โดย นายกัมพล เจริญรักษ์
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำโปรง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

เครื่องมือการปฏิรูปโรงเรียน

ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพหรือ PLC : Professional Learning Community คือ การรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหารในโรงเรียนมานั่งพูดคุยกัน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนการปฏิรูปโรงเรียนในการสร้าง “สัมพันธภาพที่ดีในองค์กร” ลด “ความโดดเดี่ยว” ของครูในการทำงาน ช่วยปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียน สร้างการเป็นผู้นำร่วมกันของครูหรือเปิดโอกาสให้ครูเป็น “ผู้นำ” ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างการมีส่วนร่วม และวิสัยทัศน์ร่วมกัน ไปจนถึงการเรียนรู้ร่วมกันและการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์ร่วมกัน

การรวมตัวในรูปแบบนี้เป็นเหมือนแรงผลักดันโดยอาศัยความต้องการและความสนใจของสมาชิกในวง PLC เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพสู่ความงอกงามของการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก (Senge. 1990) การพัฒนาวิชาชีพให้เป็น “ครูเพื่อศิษย์” (วิจารณ์ พานิช. 2555) โดยมองว่าเป็น “ศิษย์ของเรา” มากกว่ามองว่า “ศิษย์ของฉัน” และการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มจาก “การเรียนรู้ของครู” เป็นตัวตั้งต้น เรียนรู้ที่จะมองเห็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองเพื่อผู้เรียนเป็นสำคัญ

“ PLC จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ชวนครumarวมตัวกันเป็นชุมชน เป็น
เครือข่าย แล้วลุกขึ้นมาเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงทั้งตัวเอง เปลี่ยนแปลง
ห้องเรียน เปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่า
การสอนความรู้ โดยครูต้องเป็นผู้ลงมือกระทำเองและแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ร่วมกัน ”

พลังขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ

โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำโปรย จังหวัดศรีสะเกษ เป็น 1 ใน 68 โรงเรียน
สุภาพะ ซึ่งจะต้องมีการเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) เพื่อให้เกิดความยั่งยืน
และเป็นวิถีชุมชน ต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โรงเรียนได้กำหนดให้มี
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทุกสัปดาห์ในวันพฤหัสบดี ตั้งแต่เวลา 15.25 น. เป็นต้นไป
ใช้เวลาประมาณ 1 - 3 ชั่วโมง จะไม่มีการกำหนดเวลาเลิกแต่จะดูที่บรรยากาศ
ในการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นี้เรียกว่า PLC ครู
และครูเรียนรู้ไปด้วยกัน ครูไม่จำเป็นต้องเก่งตั้งแต่แรก ครูสามารถรวมตัวกันเพื่อ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครูพัฒนาตนเองด้วยการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพอย่าง
ต่อเนื่องและยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็น PLC ในกลุ่มสาระวิชาในโรงเรียน ข้ามโรงเรียน
ข้ามเขตพื้นที่การศึกษา ข้ามจังหวัด สำหรับครูจะเห็นคุณค่าของตนเอง คุณค่า
ของวิชาชีพครู มีความสุขที่ได้เห็นนักเรียนพัฒนาเข้าถึงสุขภาวะทางจิตวิญญาณ
และเข้าถึงจิตวิญญาณความเป็นครู

จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูทุกสัปดาห์ (อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง) ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการมากขึ้น ครูทุกคนได้ปรับและจนความคิดกันมากขึ้น ผู้บริหารมีโอกาสได้แทรกความรู้ เทคนิคกระบวนการสอนเพิ่มขึ้นเมื่อเป็นผู้นำวง PLC ครูส่วนใหญ่จะเล่าให้ฟังว่า เด็ก ๆ จะเจียบลงมาก เริ่มที่จะคิดกล้าแสดงออกมากขึ้น รู้จักการรอคอยมากขึ้น คนที่ไม่กล้าพูดจะเริ่มพูด เพราะครูจะตั้งคำถามและให้เด็กคิด ไม่มีถูกไม่มีผิดและเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้พูด ได้คิด ตามความสามารถของเด็กเอง แรก ๆ เด็กอาจจะไม่กล้าพูดทุกคน บางคนยังลอกคำพูดของเพื่อนอยู่ก็มี พอเริ่มไปได้ระยะหนึ่งเด็กจะกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น เด็กเริ่มมีความไว้วางใจครูมากขึ้น ครูเรียนรู้ไปด้วยกันกับเด็ก เด็กเรียนรู้ไปด้วยกัน เด็กมีความสุขที่ได้เรียนรู้ด้วยการลงมือทำ มีความสุขที่ได้ออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วนตัวของครูเองเกิดความภาคภูมิใจและอยากเล่าให้ครูคนอื่นฟังในวง PLC จากสิ่งที่ตนเองทำแล้วประสบความสำเร็จหรือเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในตัวของนักเรียน ทำให้มีการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้และที่สำคัญที่สุดคือครูเกิดพลังในการพัฒนานตนเอง เกิดพลังในการทำงาน มีศรัทธาในวิชาชีพของตนเอง

กลยุทธ์ในการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC)

กระบวนการทำงาน PLC ควรเริ่มจากการมีผู้นำวง เริ่มแรกผู้อำนวยการโรงเรียนต้องเป็นผู้นำวง เพราะผู้นำวงต้องตั้งประเด็นหรือเปิดประเด็นของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น เรื่องประทับใจจากการจัดการเรียนการสอนของครูในสัปดาห์นี้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

“ ควรพูดถึงสิ่งที่ดีก่อนเสมอ ในช่วงเริ่มแรก ๆ ของการทำงาน PLC เพราะถ้าพูดถึงปัญหาก่อนแล้วหาทางออกไม่ได้หรือหาแนวทางแก้ไขยังไม่พบจะทำให้วง PLC มีบรรยากาศที่ไม่เอื้อในการพูดคุยกัน ”

ปัญหาควรนำไปพูดหลัง ๆ จากพูดถึงสิ่งที่ประทับใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูนำผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสัปดาห์ที่ผ่านมาเล่าให้เพื่อนในวงฟัง แล้วมีการออกแบบและการวางแผนการจัดการเรียนรู้ในสัปดาห์ต่อไปว่าครูแต่ละคนจะอย่างไร ใช้สื่ออะไร ใช้กระบวนการเรียนรู้อะไรบ้าง เป็นต้น เป็นการเสริมแรงบวกซึ่งกันและกันและควรสร้างบรรยากาศเป็นกันเอง ไม่เป็นทางการ ทุกคนมีโอกาสพูด การทำ PLC นั้นสามารถทำได้ในหลากหลายระดับ เช่น ในกลุ่มสาระวิชาในโรงเรียน ภายในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนในเครือข่าย ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับจังหวัด หรือข้ามจังหวัด ควรปรับให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนตนเอง

ฝึกสติก่อนเริ่มวง PLC

โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำโปรยได้ดำเนินการโดยใช้ PLC ในการขับเคลื่อน เพื่อปฏิรูปโรงเรียนมาระยะหนึ่งและสามารถถอดบทเรียนในการทำวง PLC ดังนี้

1. ลดความเป็นทางการลง

เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ ผู้อำนวยการต้องลดบทบาทตัวเองลงจากการสั่งการมานั่งพูดคุยกับครู จากที่มีโต๊ะมาวางกั้นระหว่างกันและกันก็เปลี่ยนมานั่งเก้าอี้ล้อมวงกันหรือนั่งกับพื้น ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในแต่ละครั้ง จะมีความรู้สึกเป็นกันเองมากขึ้น ลดความเป็นพิธีการลง อาจไม่ต้องการมีการกล่าวเปิด กล่าวปิด แต่อาจใช้กระบวนการฝึกสติให้รู้ตัวเอง เช่น นั่งสมาธิ 3 - 5 นาที ก่อนเริ่มพูดคุยกันในแต่ละครั้งก็ได้

2. พูดคุยกันถึงเรื่องนักเรียนเป็นหลัก

ข้อนี้เป็นหลักการสำคัญของการสร้าง PLC ในการปฏิบัติการเรียนรู้ ที่โรงเรียนโดยมีเป้าหมายร่วมกัน พูดถึงการปรับการเรียนเปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้ให้ความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (โค้ช) เมื่อครูเปลี่ยน ผู้เรียนก็เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนน้อยก็นำไปพูดหลังจากที่พูดคุยกันเรื่องนักเรียนแล้ว

3. พุดในสิ่งที่ดี ๆ ก่อนเสมอ

การพุดสิ่งดี ๆ ในวง PLC จะเป็นการสร้างพลังบวกและเสริมกำลังใจของครูด้วยกัน เป็นการเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) ขับเคลื่อนโรงเรียนไปด้วยกัน เช่น ครูพุดเรื่องที่ประทับใจที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของตัวผู้เรียนในทางที่ดีขึ้น ครูทำอะไรจึงเป็นเช่นนั้น เพื่อน ๆ ครูก็จะได้เรียนรู้กระบวนการที่เพื่อนครูเล่าให้ฟัง เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปด้วยกัน เหตุผลที่ไม่ให้พุดคุยถึงปัญหาก่อน เพราะบางครั้งถ้าเรานำปัญหามาพุดคุยกันแล้วหาทางแก้ไขปัญหาหรือหาทางออกยังไม่ได้ จะทำให้วง PLC มีบรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องการพุดคุยหรือหาทางแก้ไข จึงต้องนำไปพุดท้าย ๆ เรื่องข้อราชการ สังการหรืองานต่าง ๆ ที่ต้องส่งเขตพื้นที่การศึกษาจะพุดหลังจากพุดคุยเรื่องนักเรียนแล้ว ถือว่าเป็นเทคนิคที่ทำมาแล้วได้ผลดี พอทำวง PLC จนเข้มแข็งแล้วก็สามารถนำปัญหาหรือโจทย์ยาก ๆ เข้าไปใส่ตอนไหนก็ได้ ครูจะเรียนรู้และช่วยกันคิดหาวิธีการและทางออกได้เป็นอย่างดี

4. ผู้นำวงใช้คำถามนำ

เริ่มแรก ๆ ผู้นำวงคือผู้อำนวยการซึ่งต้องใช้คำถามนำเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวง PLC ผู้นำวงต้องปรับตัวเองใครที่เคยพุดมาก ๆ ก็พุดให้น้อยลง ฟังให้มาก ๆ สนใจผู้พุดทุกคน จับประเด็นผู้พุดให้ได้ แล้วเมื่อพุดจบค่อยเสริมหรือขยายความให้ชัดเจนเข้าใจตรงกัน พอเริ่มทำวง PLC ที่เข้มแข็งแล้วผู้อำนวยการต้องสร้างผู้นำวงคนต่อ ๆ ไป ให้รู้จักใช้คำถามที่คม ชัดและตรงประเด็น ผู้ฟังเข้าใจตรงกัน จึงจะสามารถสื่อสารได้ตรงกัน **และที่สำคัญคือผู้นำวงต้องเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวงทุกคนได้พุด ได้แสดงความคิดเห็น**

5. ฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening)/บรรยากาศไม่ตึงเครียด/เปิดใจ

การฟังอย่างตั้งใจเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมวงพูดคุยกัน ผู้นำวงต้องสร้างบรรยากาศที่ไม่ตึงเครียด เอื้อต่อการพูดคุย ไม่คุกคามในท่าที ไม่ขัดก่อนที่ผู้พูดจะพูดจบ ถ้าเป็นแบบนี้คนพูดก็จะไม่กลัวพูดอีก ทุกคนมีโอกาสดำพูด ทุกคนมีโอกาสดำแสดงความคิดเห็น เมื่อบรรยากาศไม่ตึงเครียด ฟังอย่างลึกซึ้ง จะเกิดการเรียนรู้มากมาย ที่สำคัญทุกคนในวงต้องพูดอย่างเปิดใจ เพราะฟังอย่างตั้งใจนอกจากได้เรียนรู้จากเพื่อนครูแล้ว ทุกคนจะมีความสุขที่ได้ฟังเรื่องราวดี ๆ เกิดความรู้สึกที่ดี ๆ ต่อกัน มีเป้าหมายร่วมกันที่อยากจะเห็นผู้เรียนพัฒนาขึ้นตามศักยภาพของผู้เรียนเอง

6. สมำเสมอ/สร้างวิถีชุมชน

วง PLC ต้องทำอย่างสมำเสมอ ซึ่งที่โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำโปรยจะทำทุกวันพฤหัสบดี เริ่มแรก ๆ ผู้อำนวยการจะไปประชุมที่ไหน ก็ต้องกลับมาเป็นผู้นำวง PLC ถ้าไปราชการที่ไม่สามารถกลับมานำวงได้ในวันพฤหัสบดี ก็จะเปลี่ยนวัน คืออย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครูต้องมานั่งคุยกันถึงการเปลี่ยนแปลงที่ดีของเด็กที่เกิดขึ้น ประทับใจอะไร ได้เรียนรู้อะไรบ้าง มีปัญหาจะช่วยกันแก้ไขอย่างไร แรก ๆ ครูอาจจะมาบ้างไม่มาบ้างตรงตามเวลา แต่พอทำไปเรื่อย ๆ จนกลายเป็นเรื่องปกติ หรือที่เราเรียกว่า “วิถีชุมชน” ถึงเวลาครูจะมานั่งรอเพื่อพูดคุยกันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน จึงถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องทำอย่างสมำเสมอจนสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพขึ้นเพื่อปฏิรูปโรงเรียนสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน

กล่าวโดยสรุปแล้ว PLC จะเป็นเครื่องมือที่สำคัญเพื่อขับเคลื่อนการเรียนรู้ในยุคการปฏิรูปการศึกษา PLC ที่ดีผู้นำวงใช้คำถามนำเพื่อให้ผู้ร่วมวงทุกคนมีโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พูดถึงผู้เรียนเป็นหลัก ทุกคนจะเห็นการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีของผู้เรียนและเห็นความเจริญงอกงามในตัวเด็ก เสริมพลังบวกให้กับครู สร้างบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทุกคนต้องเปิดใจในการพูดคุยกัน และปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนกลายเป็นวิถีชุมชนของโรงเรียน เมื่อทำวง PLC จนเกิดเป็นวิถีชุมชนแล้ว ผู้บริหารหรือผู้นำน้องควรต้องพยายามสร้างผู้นาวง PLC จากสมาชิกในองค์กรเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนสามารถนำวงได้เช่นเดียวกันกับผู้บริหารหรือผู้นำน้อง เป็นการสร้างผู้นารุ่นต่อ ๆ ไปอีกทางหนึ่ง

สะท้อนผลจากวง PLC

จากที่กล่าวมาข้างต้นโรงเรียนสุขภาวะ ได้นำการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียน การสร้างเป้าหมายร่วมกัน การสร้างประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning : PBL) ที่มุ่งสร้างปัญญาภายนอก และกระบวนการพัฒนาปัญญาภายใน ที่เรียกว่า “จิตศึกษา” ของโรงเรียนสุขภาวะซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2556 โดยปรากฏผลพอสรุปได้ดังนี้

สิ่งที่พบได้เป็นประจักษ์ของครูคือ เกิดการเรียนรู้จากเพื่อนครูด้วยกัน ในด้านการแลกเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อการสอน ส่งเสริมครูได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ยอมรับซึ่งกันและกัน เคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ครูเป็นผู้ฟังมากขึ้น ลดความรู้สึกลดเดียดเยียนงานการสอนของครู เพิ่มความรู้สึกรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างแข็งขัน จนเกิดความรู้สึกรู้ว่าต้องการร่วมกันเรียนรู้และรับผิดชอบต่อการพัฒนาการโดยรวมของนักเรียน จึงถือว่าเป็นพลังการเรียนรู้ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนให้มีผลดียิ่งขึ้น กล่าวคือมีการค้นพบความรู้และความเชื่อที่เกี่ยวกับวิธีการสอนและตัวผู้เรียนที่เกิดจากการคอยสังเกตอย่างสนใจ รวมถึงเข้าใจในด้านเนื้อหาสาระ ที่ต้องจัดการเรียนรู้ได้แตกฉานยิ่งขึ้น จนตระหนักถึงบทบาทและพฤติกรรมการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด อีกทั้งการรับทราบข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ส่งผลดีต่อการปรับปรุงพัฒนางานวิชาชีพได้ตลอดเวลา เป็นผลให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาและอุทิศตนทางวิชาชีพเพื่อศิษย์ ซึ่งเป็นทั้งคุณค่าและขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น มีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนได้อย่างเด่นชัดและรวดเร็วขึ้น

มีความผูกพันที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ให้ปรากฏอย่างเด่นชัดและยั่งยืน ช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับครู สัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับผู้บริหาร โรงเรียน ช่วยให้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและกิจกรรมจิตศึกษาเกิด ประสิทธิภาพกับผู้เรียน สร้างการมีส่วนร่วมและเห็นเป้าหมายขององค์กรร่วมกัน ดังนั้นการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพจึงเป็นเครื่องมือในการสร้างประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ของครู ทำให้ครูเห็นคุณค่า ภาคภูมิใจในคุณค่าของตนเอง ภาคภูมิใจ แห่งวิชาชีพครูและช่วยสร้างครูให้เป็นครูผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา ร่วมสร้างองค์กร แห่งการเรียนรู้และเป็นองค์กรที่ประสบความสำเร็จในที่สุด ผู้บริหารปฏิบัติต่อครู ครูก็จะนำไปใช้ต่อกับเด็ก เป็นการเรียนรู้ต่อกันเป็นทอด ๆ

ส่วนบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งถือเป็นผู้นำในการขับเคลื่อน และนำองค์กรไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จ กระบวนการ PLC ก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในตัวผู้บริหาร คือ ผู้บริหารลดอัตตาในตัวเองลง สร้างการมีส่วนร่วม ในโรงเรียนหรือองค์กรมากขึ้น ยอมรับฟังความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ นำไปสู่การปรับกระบวนการทัศน์การบริหาร การจัดการเรียนรู้ สร้างเป้าหมายความสำเร็จร่วมกันโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย ทุกระดับ ในโรงเรียน ผู้บริหารมีความเป็นกันเองและเป็นระนาบเดียวกับครูและบุคลากร ทางการศึกษา สร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง ไปสู่บรรยากาศแห่งมิตรภาพใน องค์กร มุ่งสู่องค์กรเป็นสุขในที่สุด ดังนั้นกระบวนการ PLC จึงเป็นกระบวนการ หนึ่งที่สามารถนำมาใช้พัฒนาประสิทธิภาพทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้และพัฒนา ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนในยุคของการปฏิรูปการศึกษา เป็นเครื่องมือ ในการปฏิรูปโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.**

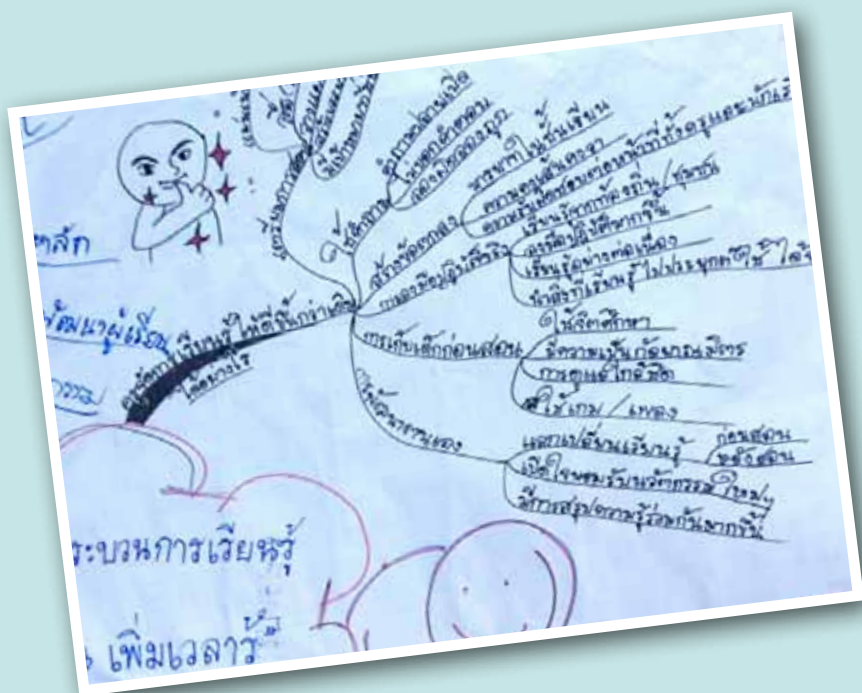
กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส. (21 มกราคม 2558). **โรงเรียนสุภาพะ :**

โรงเรียนบ้านทุ่งยาวคำโปย. (รายการเสียงประชาชนเปลี่ยนประเทศไทย เผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส). กรุงเทพฯ.

<https://www.youtube.com/watch?v=4zZcZA1ZZ6A>

Senge, P. M. (1990). **The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization.** Doubleday, New York, NY: MCB UP Ltd.

46

การพัฒนา

ภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของศึกษานิเทศก์

.....
โดย นางอรอุมา บวรศักดิ์
ศึกษานิเทศก์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

ปัจจุบัน เมื่อพูดถึงคำว่า การนิเทศ (Supervision) จะหมายรวมถึง การนิเทศการศึกษา (Educational Supervision) และการนิเทศการสอน (Instructional Supervision) และการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมี เป้าหมายหลัก คือ คุณภาพของนักเรียนหรือประสิทธิผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการพัฒนาคุณภาพการสอนของครูที่เน้นความร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาการเรียน การสอนอย่างต่อเนื่อง และไม่ได้เกี่ยวข้องกับการประเมินผลครู แต่เน้นคุณภาพ ของครูที่ส่งผลกระทบไปยังคุณภาพของนักเรียน (วัชรรา เล่าเรียนดี. 2553)

ในการนิเทศการศึกษาหรือการนิเทศการสอนนั้น ผู้นิเทศ (ศึกษานิเทศก์) หรือผู้ทำหน้าที่นิเทศ (ผู้บริหาร หรือครูเชี่ยวชาญ หรือครูวิชาการ) จะต้องใช้ภาวะ ผู้นำในการนิเทศอย่างเหมาะสม เพื่อให้การนิเทศประสบผลสำเร็จและบรรลุ เป้าหมาย ดังนั้น ผู้นิเทศต้องรู้และเป็นผู้นำทางการเรียนการสอน (Instructional Leadership) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่การพัฒนา ซึ่งจะต้องทำความเข้าใจ และสามารถใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ศึกษานิเทศก์ ในการส่งเสริมและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานของครูให้ ส่งผลถึงคุณภาพของนักเรียนให้มากที่สุด

ความหมายของผู้นำทางการเรียนการสอน

ผู้นำทางการเรียนการสอน (Instructional Leadership) หมายถึง ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ โดยมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน (Cotton. 2003)

ศูนย์ความเป็นผู้นำทางการศึกษา มหาวิทยาลัยวอชิงตัน (Center for Educational Leadership. 2012) ให้ทัศนะว่า ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน เป็นปัจจัยที่สำคัญ เพื่อให้มั่นใจว่าในแต่ละวันนักเรียนจะได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ สูงสุด ซึ่งการจะทำเช่นนั้นได้ ผู้นำทางการเรียนการสอน จะต้องทำหน้าที่เพื่อ ปรับปรุงคุณภาพการสอนที่นำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพนักเรียน โดยมีความเชื่อ หลัก 5 ประการ คือ

1. ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนเน้นการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ของนักเรียนและผู้ใหญ่ เป็นการเรียนรู้ที่มีการวัดประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

2. ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนจะต้องเป็นแบบทีมผู้นำ มีผู้บริหารหรือผู้นิเทศ แสดงบทบาทเป็นผู้นำของเหล่าผู้นำ

3. วัฒนธรรมการปฏิบัติแบบเปิดและการสะท้อนผล เป็นหัวใจของภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน

4. ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนเกี่ยวข้องกับบริบทความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษาศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม และการเรียนรู้ของชุมชนในโรงเรียน

5. ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนเน้นความมีประสิทธิภาพในการบริหารทรัพยากรและบุคลากร ได้แก่ การเลือกสรร การจ้าง การพัฒนา การประเมิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง

นอกจากนั้นมหาวิทยาลัยคอนคอร์ดีย (Concordia University. 2013) กล่าวถึง ทักษะภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนที่จำเป็น 4 ประการ สำหรับผู้บริหารในฐานะผู้ทำหน้าที่หลายด้าน ในบางครั้งต้องเป็นผู้บริหาร บางครั้งเป็นผู้จัดการ เป็นนักวิชาการ เป็นครูผู้สอน และเป็นผู้นำหลักสูตร ในบางครั้งก็เป็นทุก ๆ อย่างในช่วงวันหนึ่ง ๆ ซึ่งต้องบริหารความสมดุล และมีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงจากบทบาทหนึ่งไปสู่อีกบทบาทหนึ่ง

ผู้บริหารและเหล่าผู้นำในโรงเรียน ยังต้องแสดงบทบาทผู้นำทางการเรียน การสอนซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน การบริหารหลักสูตร การกำกับติดตามแผนการสอน การจัดสรรทรัพยากร และการประเมินครู เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้และพัฒนาการของนักเรียน ทั้งนี้กระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่มีคุณภาพเป็นสิ่งสำคัญสูงสุด เป็นภารกิจเกี่ยวกับการสอน การเรียนรู้ และความรู้ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนและครูควรหาโอกาสพูดคุยกันถึงวิธีการพัฒนาการทำงาน ให้ดีขึ้น และช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยใช้ทักษะ ที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ รู้ถึงจุดอ่อน จุดแข็ง
2. มีทักษะในการสื่อสาร สามารถถ่ายทอดความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการเรียนรู้ ของนักเรียน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ ความไว้วางใจ จูงใจ และทำให้ครูและนักเรียน รับรู้และมั่นใจในศักยภาพของตนเอง
3. ทำตนเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการเรียนการสอน ทั้งสถานการณ์ หลักสูตร การประเมินผล และยุทธศาสตร์การสอน
4. จับต้องได้และเข้าถึงได้ แสดงพฤติกรรมในทางบวก เป็นต้นแบบ พฤติกรรมการเรียนรู้ มุ่งมั่นในวัตถุประสงค์ เรียนรู้จากประสบการณ์ มีทักษะในการ วางแผนและสังเกต รวมทั้งทักษะในการวิจัยและการประเมินครูและนักเรียน

องค์ประกอบของผู้นำทางการเรียนการสอน

1. การจัดลำดับความสำคัญของการสอนและการเรียนรู้ ถือว่าเป็นพื้นฐานที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการวิสัยทัศน์ของผู้นำทางวิชาการ (NAESP. 2001) ผู้นำทางวิชาการ จะไม่ละเลยการปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ และจะจัดสรรเวลาโดยส่วนใหญ่ให้กับการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้

2. ให้ความสำคัญกับการวิจัยทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการอ่าน (Scientifically-based reading research) ผู้นำทางการเรียนการสอนจะต้องแจ้งให้ทราบถึงความสำคัญของการวิจัยทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการอ่าน เพื่อช่วยในการเลือกและใช้สื่อการเรียนการสอน และการตรวจสอบการมีส่วนร่วมของผู้นำทางการเรียนการสอนในการพัฒนาวิชาชีพ

3. มุ่งเน้นไปที่การออกแบบให้หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และมาตรฐานของหลักสูตรมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันตลอดแนว

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงาน (NAESP. 2001) มีการใช้ข้อมูลสำหรับการตัดสินใจในทุกกระดับ หน่วยงานส่วนกลางซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสามารถใช้ข้อมูลเพื่อช่วยให้การตัดสินใจมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้บริหารสามารถใช้ข้อมูลเพื่อช่วยให้คำแนะนำในด้านการเรียนการสอนและการพัฒนาอาชีพครู และผู้สอนสามารถใช้ข้อมูลเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอน และพี่เลี้ยงผู้ให้คำปรึกษาแนะนำยังสามารถใช้ข้อมูลช่วยครูเตรียมการจัดกลุ่มนักเรียนและเทคนิควิธีการช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายคน

5. วัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในผู้ใหญ่ เป็นสิ่งจำเป็นในการค้นคว้าหาความรู้สำหรับนำไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

ดังนั้น ผู้นำทางการเรียนการสอน เป็นบทบาทที่ผู้นำเทศ สามารถเปลี่ยนความรับผิดชอบแบบดั้งเดิม เป็นการจัดลำดับความสำคัญไปสู่ปัญหาของการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลกระทบไปยังนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมไปถึงการส่งเสริมวิสัยทัศน์ การออกแบบให้หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และมาตรฐานของหลักสูตรมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันตลอดแนว โดยมุ่งเน้นไปที่ฐานข้อมูล และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Lashway. 2002) หรืออาจสรุปได้ว่าผู้นำทางการเรียนการสอน เปรียบเสมือนกยูงแจที่มีจุดประสงค์ 3 มิติ คือ การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร และการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน (Murphy, J; Peterson, K; & Hallenger, P. 1986: 149-175)

ลักษณะและรูปแบบภาวะผู้นำในการนิเทศ

การเป็นผู้นำทางการเรียนการสอนไม่ได้เกิดขึ้นเอง แต่เกิดจากการปฏิบัติ การพูดจาสื่อความหมาย บุคคลมีภาวะผู้นำก็ต่อเมื่อสามารถจูงใจ มีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นทำให้เขายอมรับ เต็มใจที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จตามประสงค์ รูปแบบภาวะผู้นำที่ใช้แพร่หลายในการนิเทศ ไม่มีรูปแบบใดดีที่สุด ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ สภาพความพร้อมด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นรูปแบบภาวะผู้นำในการนิเทศจึงขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น บุคลิกภาพของผู้นิเทศ ความเชื่อพื้นฐานที่เกี่ยวกับการนิเทศ รวมถึงสภาพของโรงเรียนและหน่วยงาน

ภาวะผู้นำการนิเทศแบ่งได้เป็น 5 ลักษณะ ดังนี้ (Giammatteo. 1925 อ้างถึงใน Wiles; & Bondi. 2004: 49-50)

1. ภาวะผู้นำแบบบอกให้ปฏิบัติ มีลักษณะคือ ต้องการเป็นผู้นำมากกว่าผู้ตาม ออกคำสั่ง บางครั้งทำให้กลัวและทำให้โกรธใช้อำนาจโดยตำแหน่ง กำหนดวัตถุประสงค์และมาตรฐานเอง ตัดสินใจโดยไม่ปรึกษาผู้อื่น
2. ภาวะผู้นำแบบขายความคิด มีลักษณะคือ เสนองานให้กับเพื่อนร่วมงาน บางครั้งไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอน พยายามชักชวนกลุ่มให้ยอมรับงานต่าง ๆ ที่เสนอ สร้างทีมหรือกลุ่มทำงานนาน ๆ ครั้ง ไม่ใช้การจูงใจให้ผู้อื่นมีส่วนร่วม ตัดสินใจโดยไม่ปรึกษากลุ่ม
3. ภาวะผู้นำแบบให้การแนะนำ มีลักษณะคือ ไม่ใช้อำนาจโดยตำแหน่งหน้าที่ พยายามทำให้ผู้ร่วมงานรักดี กระจายงานโดยไม่ลังเล อธิบายเสมอว่าทำไมต้องทำงานด้วยวิธีการดังกล่าว ใช้เวลาอธิบายให้กลุ่มฟังในสิ่งที่ตนเองคิดว่าอาจเป็นวิธีแก้ปัญหา

4. ภาวะผู้นำแบบร่วมมือกัน มีลักษณะคือ สร้างทีมปฏิบัติงานโดยการมีส่วนร่วมในกลุ่ม ยอมรับข้อเสนอแนะจากกลุ่มทำงาน ให้ความสำคัญกับบุคคลแต่ละคน ช่วยให้ผู้ร่วมงานประสบผลสำเร็จตามศักยภาพ และใช้การตัดสินใจโดยกลุ่ม

5. ภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจ มีลักษณะคือ ให้กลุ่มตัดสินใจ ยอมรับการตัดสินใจของกลุ่มที่สอดคล้องตามเกณฑ์กำหนด กระตุ้นส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีส่วนร่วมในกิจกรรม กระตุ้นส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของลูกจ้างและเพื่อนร่วมงาน

นอกจากนี้ยังมีรูปแบบภาวะผู้นำที่ส่งเสริมพัฒนาการความร่วมมือ คือ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน แบบชี้แนะแบบมีส่วนร่วมฉันท์เพื่อนวิซซี่พ และแบบมุ่งผลสำเร็จของงาน ทั้งนี้โดยมีปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ เช่น สถานการณ์ในโรงเรียน มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี มีความพร้อมทั้งด้านบรรยากาศ วัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย และมีบรรยากาศของความเป็นมิตร ยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน ลักษณะของงานที่ทำท้อให้ยากทำ หรือที่สอดคล้องเหมาะสมกับความสามารถ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จำเป็นที่ผู้นำเทศจะต้องให้ความสนใจ ศึกษา สำรวจทำความเข้าใจกับบุคคลที่ตนเองจะทำงานด้วย เพื่อให้รู้และเข้าใจถึงความต้องการ ความสนใจที่แท้จริงของบุคคลเหล่านั้น เพื่อจะได้นำมาเป็นเครื่องกระตุ้นความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ให้บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากการนิเทศ คือ การช่วยเหลือแนะนำ สนับสนุนครู ให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ส่งผลถึงการเรียนรู้ของนักเรียนและคุณภาพการศึกษา การนิเทศจะต้องมาจากความต้องการและการยอมรับของครูเป็นสำคัญ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำเทศจะต้องใช้ภาวะผู้นำ วิถีใจจริง แรงใจที่เหมาะสมกับครูแต่ละกลุ่ม รวมถึงเทคนิควิธีการนิเทศที่เหมาะสมด้วย

นอกจากนี้สามารถนำทฤษฎีแรงจูงใจและการสร้างแรงจูงใจต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการนิเทศได้ เช่น ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs Theory) ทฤษฎีแรงจูงใจของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg's Two-Factor

Theory) และทฤษฎี Z ของอูชิ (Theory Z of Ouchi) เป็นต้น โดยมุ่งเน้นทั้งด้านงานและจิตใจ จึงจะได้ความร่วมมือ ร่วมใจ ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ในปัจจุบันการนำแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศ จากการนิเทศแบบดั้งเดิม คือ การตรวจตรา และการเสริมแรง สู่การนิเทศเชิงวิทยาศาสตร์ การนิเทศแบบราชการ มาเป็นการนิเทศแบบมีส่วนร่วม การนิเทศเชิงเทคนิค การนิเทศเน้นหลักสูตร การนิเทศแบบคลินิก การนิเทศเชิงจัดการ สู่การนิเทศเชิงภาวะผู้นำดังที่เป็นอยู่ (Wiles; & Bondi. 2004) แต่ความเข้าใจและการนำแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศ ไปใช้ให้เกิดผลทางปฏิบัตินั้นนับว่ายังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร เนื่องจากในปัจจุบัน ศึกษานิเทศก์ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่หลายอย่างหลายงานในเวลาเดียวกัน เช่น งานกลยุทธ์ จุดเน้น คำรับรองปฏิบัติราชการ งานธุรการ และงานโครงการ ทำให้เหลือเวลาที่ใช้ในการไปโรงเรียนและห้องเรียน ใช้ไปกับการประเมินผล มากกว่าการนิเทศ

ดังนั้น ศึกษานิเทศก์หรือผู้นิเทศ มีบทบาทหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่แข็งแกร่งในการสนับสนุนความมุ่งมั่นของครูผู้สอน เมื่อครูผู้สอนรับรู้พฤติกรรม ความเป็นผู้นำทางการเรียนการสอนที่เหมาะสม พวกเขาจะพัฒนาและรับรู้ พฤติกรรมการสอน มีความมุ่งมั่นในอาชีพ มีความตั้งใจที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ (Sheppard. 1996) ให้เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ส่งผลต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง และสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นกับตนเอง ศึกษานิเทศก์หรือผู้นิเทศควร ศึกษาให้เข้าใจทฤษฎีต่าง ๆ เช่น ทฤษฎีภาวะผู้นำ และทฤษฎีอื่นที่เกี่ยวข้อง แล้ว นำประเด็นข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎีไปฝึกฝนและปฏิบัติให้เกิดผลเพื่อความยั่งยืน ในการพัฒนาการศึกษาต่อไป

ขอขอบคุณภาพประกอบ หน้า 51 53 54 และ 59 จาก

นางวรรณวิภา สมรภูมิ และนางสาวปิยพร ชุมจันทร์ ศึกษานิเทศก์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

เอกสารอ้างอิง

วัชร่า เล่าเรียนดี. (2553). **การนิเทศการสอน**. นครปฐม: ภาควิชาหลักสูตร
และวิธีการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Center for Educational Leadership. (2012). **4 dimensions of
instructional leadership: Instructional leadership
framework version 1.0**. Seattle: University of
Washington. Retrieved January 2, 2014, from,
[http://info.k-12leadership.org/download-the-4-dimensions-
of-instructional-leadership](http://info.k-12leadership.org/download-the-4-dimensions-of-instructional-leadership)

Concordia University. (2003). **Four Instructional Leadership
Skills Principals Need**. Retrieved January 2, 2014, from,
[http://education.cu-portland.edu/blog/ed-leadership/four-
instructional-leadership-skills-principals-need/](http://education.cu-portland.edu/blog/ed-leadership/four-instructional-leadership-skills-principals-need/)

Cotton, K. (2003). **Principals and student achievement: What
the research says**. Alexandria, Va: Association for
Supervision and Curriculum Development.

Herzberg, F.; Mausner, B.; & Synerman, B. (1959). **The Motivation
to Work**. New York: John Wiley & Son.

Lashway, L. (2002). **Developing instructional leaders (ERIC
Digest No.160)**. Retrieved January 2, 2014, from,
<http://www.ericdigests.org/2003-2/leaders.html>

- Maslow, A. (1954). **Motivation and Personality**. New York: Harper & Row.
- Murphy, J.; Peterson, K.; & Hallenger, P. (1986). **Administrative Control of principals in effective school districts: The Supervision and evaluation functions**. In *The Urban Review*. 18(3): 149-175.
- National Association of Elementary School Principals. (2001). **Leading learning communities: Standards for what principals should know and be able to do**. Alexandria, VA: National Association of Elementary School Principals.
- Ouchi, William G. (1981). **Theory Z**. New York: Avon Books.
- Sheppard, B. (1996). **Exploring the transformational nature of instructional leadership**. In *Alberta Journal of Educational Research*. XLII (4): 325-344.
- Wiles, Jon; & Bondi, Joseph. (2004). **Supervision : A Guide to Practice**. 6th ed. New Jersey: Pearson Prentice-Hall.

60

การพัฒนา

ครูประจำการในด้านการจัดการเรียนรู้
เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิด
ของนักเรียนด้วยการเป็นพี่เลี้ยงสอนงาน

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ ชุมสาย ณ อยุธยา
อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

การพัฒนาครูประจำการในการจัดการเรียนรู้เป็นภารกิจหนึ่งของอาจารย์มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ซึ่งมีหน้าที่ผลิตครูโดยตรง การจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยควรสอดคล้องกับบริบทและการเปลี่ยนแปลงของสังคม ผู้เขียนได้ดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนาครูประจำการในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดของผู้เรียนด้วยการเป็นพี่เลี้ยงสอนงาน ซึ่งทำให้ได้เห็นสภาพจริงของการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน ได้เห็นปัญหาในการจัดการเรียนรู้ของครู ได้สังเกตการสอนในชั้นเรียนและร่วมกันวางแผนในการพัฒนาตนเองของครู ซึ่งได้ประโยชน์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาครูประจำการในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดของผู้เรียนด้วยการเป็นพี่เลี้ยงสอนงาน มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่

1

วิเคราะห์ความต้องการในการเข้ารับการพัฒนาตนเองของครู โดยใช้แบบสอบถามครูในเขตอำเภอกำแพงแสน จำนวน 316 คน ผลการวิเคราะห์คือครูมีความต้องการในการพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิด จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 56.33 ซึ่งเป็นความต้องการอันดับหนึ่ง

ขั้นตอนที่

2

ศึกษาระบบการเป็นพี่เลี้ยงสอนงานในการพัฒนาครูประจำการ และขอบเขตเนื้อหาที่ใช้ในการสอนงานครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิด

ขั้นตอนที่

3

สร้างแบบประเมินทักษะในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดของผู้เรียนและหาคุณภาพของแบบประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมิน 3 คน

ขั้นตอนที่

4

ประเมินทักษะในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิด
ของผู้เรียน ของกลุ่มตัวอย่างก่อนการสอนงาน ผลการประเมิน
ของครูทุกคนมีทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดของผู้เรียน
อยู่ในระดับปานกลาง

ขั้นตอนที่

5

การสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยง (coaching and mentoring)
ครูในด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดของ
ผู้เรียนกับกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการเป็นพี่เลี้ยงสอนงาน ดังนี้

กำหนดโครงการพัฒนาครูประจำการในด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดของผู้เรียนด้วยการเป็นพี่เลี้ยงสอนงาน

การสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยงครั้งที่ 1 ประเมินทักษะในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดของผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบูรณาการทักษะการคิดในแผนการจัดการเรียนรู้ สังเกตการสอน

การสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยงครั้งที่ 2 การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิด มิติการคิด การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดพื้นฐาน การบูรณาการทักษะการคิดในแผนการจัดการเรียนรู้ สังเกตการสอน

การสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยงครั้งที่ 3 การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดที่เป็นแกน การบูรณาการทักษะการคิดในแผน การจัดการเรียนรู้ สังเกตการสอน

การสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยงครั้งที่ 4 การบูรณาการทักษะการคิดในแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดขั้นสูง สังเกตการสอน ประเมินทักษะในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดของผู้เรียน

ขั้นตอนที่

6

ประเมินทักษะในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดของผู้เรียนของกลุ่มตัวอย่างหลังการสอนงาน ผลการประเมินของครูทุกคนมีทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก

ขั้นตอนที่

การวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาตนเองของครู

เนื้อหา	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ ความ ต้องการ
1. การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิด	178	56.33	1
2. การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้	153	48.42	2
3. การวิจัยในชั้นเรียน	147	46.52	3
4. การพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21	119	37.66	4
5. การวิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อพัฒนาให้เต็มศักยภาพ	115	36.39	5
6. การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	111	35.13	6
7. การเสริมแรงและการสร้างแรงจูงใจ	110	34.81	7
8. การออกแบบหน่วยการเรียนรู้	100	31.65	8
9. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	100	31.65	8
10. การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้	98	31.01	10
11. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	98	31.01	10
12. การวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดในหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	93	29.43	12
13. การพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (learning outcome)	92	29.11	13

เนื้อหา	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ ความ ต้องการ
14. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	90	28.48	14
15. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	88	27.85	15
16. การเขียนความคิดรวบยอด	87	27.53	16
17. การจัดหาแหล่งเรียนรู้	83	26.27	17
18. การจัดการชั้นเรียน	81	25.63	18
19. จิตวิทยาการเรียนรู้	80	25.32	19
20. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้	61	19.30	20
21. พระราชบัญญัติการศึกษา	58	18.35	21
22. การกำหนดสาระการเรียนรู้	56	17.72	22
23. ทฤษฎีการเรียนรู้	45	14.24	23
24. จัดอบรมให้ผู้บริหาร	8	2.53	24
25. การศึกษาปฐมวัย	4	1.27	25
26. คุณธรรมจริยธรรมครู	3	0.95	26
27. การเรียนร่วมของเด็กพิเศษและเด็กปกติ	2	0.63	27
28. การกีฬา	1	0.32	28
29. การผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนรู้	1	0.32	28
30. การทำ e-book	1	0.32	28
31. การจัดการศึกษาที่เน้นคุณธรรม	1	0.32	28
32. การจัดการเรียนรู้แบบ brain – based learning	1	0.32	28
33. ปรัชญาการศึกษา	1	0.32	28

2. ก่อนการสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยง ผลการประเมินของครูทุกคนมีทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดของผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง หลังการสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยง ผลการประเมินของครูทุกคนมีทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก

ขั้นตอนที่

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้ จากผลการวิจัยพบว่าครูต้องการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ในอันดับต้น ๆ คือ

- การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิด
- การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้
- การวิจัยในชั้นเรียน
- การพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
- การวิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อพัฒนาให้เต็มศักยภาพ
- การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- การเสริมแรงและการสร้างแรงจูงใจ
- การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
- การออกแบบหน่วยการเรียนรู้
- การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้
- การวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลาง

การศึกษาขั้นพื้นฐาน

- การพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
- การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

- การเขียนความคิดรวบยอด
- การจัดหาแหล่งเรียนรู้

ก่อนการสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยง ผลการประเมินของครูทุกคนมีทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดของผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง หลังการสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยง ผลการประเมินของครูทุกคนมีทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้เขียนเองก็ได้ประโยชน์จากการสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยง เพราะได้ไปสังเกตการสอนของครู ได้เห็นบริบทของโรงเรียนและผู้เรียน ได้เห็นปัญหาในการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งได้นำมาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของนิสิต นำมาเป็นกรณีศึกษาในการสอนปรับปรุงการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม กลุ่มตัวอย่างที่ผู้เขียนสอนงานและเป็นที่ปรึกษาได้วางแผนการพัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้ครูพัฒนาดตนเองอย่างสม่ำเสมอ จะส่งผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ครูก็จะมีแนวทางวิชาการศึกษาและก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้ครูมีกำลังใจและทุ่มเทในการทำงานเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติ

ขอขอบคุณภาพประกอบจาก

นางวรรณวิภา สมรภูมิ และนางสาวปิยพร ชุมจันทร์ ศึกษาพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 42

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). **การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด: แนวทางสู่การปฏิบัติ เอกสารชุดปฏิรูปการเรียนรู้ลำดับที่ 2 โครงการปฏิรูปการเรียนรู้.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ทิตินา แคมมณีและคณะ. (2540). **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด.** กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดไอเดียสแควร์.
- สุริน ชุมสาย ณ อยุธยา. (2552). **การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- Joyce, B., Weil, M.; & Showers, B. (1992). **Models of teaching.** 4thed. Boston: Allyn and Bacon.

72

หนังสือดีเด่น

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

โดย นางสาวนวกรณ์ ชังบุทดดา นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) หรือ ยูเนสโก (UNESCO) ประกาศให้ปี 2515 เป็น “ปีหนังสือสากล” หรือ “ปีหนังสือระหว่างชาติ” โดยเหตุผลที่ว่า **หนังสือมีส่วนสำคัญในการสร้างความเจริญของสังคมและบุคคล ทั้งเป็นสื่อที่ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างชนชาติต่าง ๆ** ยูเนสโกได้ขอความร่วมมือจากบรรดาประเทศสมาชิกร่วมกันฉลองปีหนังสือสากล 2515 โดยการจัดกิจกรรมอันเหมาะสม ประเทศไทยในฐานะสมาชิกขององค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ โดยมีคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ เป็นผู้ดำเนินการ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการแห่งชาติเพื่อจัดงานปีหนังสือระหว่างชาติ 2515” ให้ดำเนินการโครงการต่าง ๆ ทั้งหมด 19 โครงการ ปัจจุบันโครงการเหล่านี้มีโครงการที่ยังคงดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันอยู่ 2 โครงการ ได้แก่ การจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และการประกวดหนังสือดีเด่น

การประกวดหนังสือดีเด่นในระยะเริ่มแรกดำเนินการโดยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ต่อมากระทรวงศึกษาธิการ โดยคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ กรมวิชาการ เป็นผู้ดำเนินการต่อ จนถึงปี พ.ศ. 2546 กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการเปลี่ยนแปลงระเบียบบริหารราชการใหม่ และมอบหมายให้สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา เป็นผู้ดำเนินการจนถึงปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการจัดประกวดหนังสือดีเด่น เพื่อเป็นการส่งเสริมการผลิตหนังสือภาษาไทยซึ่งประพันธ์และจัดทำภาพประกอบโดยคนไทย พิมพ์โฆษณาในประเทศไทย ให้มีคุณภาพดี มีสารประโยชน์ และมีปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน อันจะเป็นผลดีต่อการสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับคนไทย

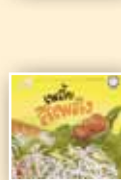
รางวัลหนังสือดีเด่น มี 2 ระดับ รางวัลดีเด่นและรางวัลชมเชย ผู้ได้รับรางวัลดังกล่าวจะได้รับพระราชทานโล่รางวัลจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในส่วนของผู้ประพันธ์และผู้จัดทำภาพประกอบจะได้รับโล่รางวัล พร้อมเงินรางวัล

การประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นปีที่ 44 มีผู้สนใจ ได้แก่ ผู้จัดพิมพ์ ผู้ประพันธ์ ผู้จัดทำภาพประกอบ และหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมส่งหนังสือเข้าประกวด จำนวนทั้งสิ้น 497 เรื่อง แบ่งเป็นหนังสือ 14 ประเภท ได้แก่

- สารคดี 36 เรื่อง
- นวนิยาย 33 เรื่อง
- กวีนิพนธ์ 12 เรื่อง
- รวมเรื่องสั้น 17 เรื่อง
- หนังสือสำหรับเด็กเล็ก อายุ 3 - 5 ปี 97 เรื่อง
- หนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6 - 11 ปี (บันเทิงคดี) 25 เรื่อง
- หนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6 - 11 ปี (สารคดี) 26 เรื่อง
- หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 - 18 ปี (บันเทิงคดี) 29 เรื่อง
- หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 - 18 ปี (สารคดี) 50 เรื่อง
- หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 - 18 ปี (บทร้อยกรอง) 7 เรื่อง
- หนังสือการ์ตูนและหรือนิยายภาพทั่วไป 38 เรื่อง

- หนังสือการ์ตูนและหรือนิยายภาพสำหรับเด็ก 19 เรื่อง
- หนังสือสวยงามทั่วไป 44 เรื่อง
- หนังสือสวยงามสำหรับเด็ก 64 เรื่อง

ผลการประกวดหนังสือดีเด่นดังกล่าว มีหนังสือได้รับรางวัล 53 เรื่อง
รางวัลดีเด่น 13 เรื่อง และรางวัลชมเชย 40 เรื่อง

รางวัลดีเด่นหนังสือสำหรับเด็กเล็ก อายุ 3 – 5 ปี เรื่อง กระต่ายกับพระจันทร์ โดย นริศ สุขมาก สำนักพิมพ์คิดบวก

เป็นหนังสือนิทานที่มีคติสอนใจ แก่นเรื่องปลูกฝังให้เด็กรู้จักคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เนื้อเรื่องกล่าวถึงกระต่ายน้อยผู้ชื่นชอบอาบน้ำออกตามหาพระจันทร์ ซึ่งหลบหน้าหนีหายไปจากท้องฟ้าเพราะน้อยใจชาวบ้านที่มัวหลง ชื่นชมความงามของฝนดาวตก ท้องฟ้าจึงมืดมิดด้วยขาดแสงจันทร์ ชาวบ้านต่างเดือดร้อน

และต้องการให้พระจันทร์กลับคืนมา ระหว่างทางได้พบสิ่งต่าง ๆ ที่มีแสงสว่างในตัวเอง แต่แสงสว่างนั้นยังไม่เพียงพอ กระต่ายน้อยเหน็ดเหนื่อยและเริ่มหมดหวังแต่ไม่คิดท้อถอย ในที่สุดก็ได้พบพระจันทร์และวิงวอนให้กลับมาทอแสงสว่างแก่ผู้คน พระจันทร์ชื่นชมในความดีของกระต่ายน้อยจึงกลับไปทำหน้าที่ของตนดังเดิม

นอกจากเนื้อเรื่องที่สนุกสนาน ยังสอดแทรกความรู้ธรรมชาติวิทยา การใช้ภาษาผู้ประพันธ์คิดสรรถ้อยคำได้ไพเราะสละสลวย เช่น “แสงดาวขีดท้องฟ้าเป็นเส้นสายสวยงาม” ซึ่งให้ความรู้สึกอ่อนโยนในลีลาและท่วงทำนองของถ้อยคำ การใช้บุคลาธิษฐานที่ช่วยสร้างจินตภาพให้แจ่มชัด เช่น “พระจันทร์ค่อย ๆ เยี่ยมหน้าโผล่พ้นยอดเขาออกมา” การใช้รูปประโยคซ้ำกันแต่ละหน้าซึ่งเหมาะแก่การเรียนรู้ของเด็กวัยนี้เป็นอย่างดี ด้านภาพประกอบมีการออกแบบตัวละครให้ดูแปลกใหม่ มีความริเริ่มและการใช้สีน้ำเงินโทนอ่อนแก่ตลอดทั้งเล่ม ช่วยเสริมบรรยากาศยามค่ำคืนให้สมจริง อบอุ่นและไม่น่ากลัว สุดท้ายคือการปิดเรื่องที่โดดเด่นโดยผูกร้อยแนวคิดสมัยใหม่กับ “ตำนานเงากระต่ายในดวงจันทร์” ซึ่งคนรุ่นเก่ามักเล่าสู่กันฟังไว้อย่างกลมกลืน

รางวัลดีเด่นหนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6 – 11 ปี (สารคดี)

เรื่อง **บันทึกส่วนตัวชาบูริ** โดย เด็กหญิงชาบูริ ชากาโมโตะ สำนักพิมพ์ผีเสื้อเด็ก ๆ

เป็นหนังสือเล่มแรกของผู้ประพันธ์ที่มีอายุน้อย ในวัยเพียง 7 ปี เด็กหญิงลูกครึ่งไทย - ญี่ปุ่น ได้บันทึกเรื่องราวจากการจดจำของตน บอกเล่าความคิด ความรู้สึก ในแต่ละวัน พร้อมทั้งวาดภาพเพื่อประกอบเรื่อง ซึ่งเป็นการใช้ภาษาและการสื่อสารด้วยภาพแบบเด็ก ๆ ที่ใสซื่อ แสดงความคิดเห็นที่บริสุทธิ์ ไร้เดียงสา “บันทึกส่วนตัวชาบูริ” น่าจะเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็ก ๆ อีกหลายคนที่ยอยากจะฝึกฝนตนเองด้วยการเขียนหรือบันทึกเรื่องราวประทับใจ และหนังสือเล่มนี้ก็น่าจะเป็นอีกตัวช่วยหนึ่งของผู้ปกครองที่จะเรียนรู้พัฒนาการของเด็ก ๆ และทำหน้าที่เชื่อมให้ผู้ใหญ่และเด็กเข้าใจกันมากขึ้น

รางวัลดีเด่นหนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6 – 11 ปี (สารคดี)

เรื่อง **ข้าวหอมของมะลิ** โดย ทิพย์วรรณ แสงวงศรี สำนักพิมพ์โลกหนังสือ

เป็นหนังสือส่งเสริมประสบการณ์นอกห้องเรียน สำหรับเด็ก นำเสนอเรื่องราวของเด็กหญิงมะลิ ที่เดินทางไปบ้านคุณยายช่วงปิดภาคเรียน มะลิได้เห็นวิถีชีวิตชาวนา และได้ช่วยคุณลุงคุณป้าทำนา เริ่มตั้งแต่เตรียมดิน ตกกกล้า ปักดำ ดูแลต้นข้าว เก็บเกี่ยวข้าว นวดข้าว ตากข้าว และสีข้าว จนได้เมล็ดข้าวมาหุงรับประทานนั้น มีขั้นตอนมากมาย ทำให้มะลิได้ตระหนักว่าต้องกินข้าวอย่างรู้คุณค่า เพราะคิดถึงการต้องทุ่มเทเวลา แรงกาย แรงใจของชาวนา

ผู้ประพันธ์ใช้ภาษาสละสลวย ภาพประกอบสีสดใสสวยงาม ชัดเจน ถ่ายทอดภาพบรรยากาศการทำนา และศิลปวัฒนธรรมไทยทางด้านการอยู่ร่วมกัน ในครอบครัว การแต่งกาย บ้านพักอาศัยและวิถีความเป็นอยู่ได้ดี ทำให้ผู้อ่าน เข้าใจได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

รางวัลดีเด่นหนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 – 18 ปี (บันเทิงคดี)

เรื่อง **ห้องเรียนไม่มีฟ้า** โดย ธารา ศรีอนุรักษ์ สำนักพิมพ์แพรวเยาวชน

เป็นหนังสือบันเทิงคดีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา นำเสนอชีวิตความเป็นอยู่และการศึกษาของสามเณร เรียบเรียงอย่างสละสลวยชวนอ่าน ผ่านเรื่องราวชีวิตของ ‘มูเล’ เด็กชายลูกเจ้าของค่ายมวย ที่เปลี่ยนเส้นทางชีวิต ตนเองเข้าสู่เส้นทางสายพุทธศาสนาโดยบรรพชาเป็น สามเณรทันทีที่จบชั้นประถมศึกษาเพื่อหลีกเลี่ยงเส้นทาง สายต่อสู้นับพันฝ่าใบตามที่ถูกบังคับเกล้ามุ่งหวัง

ด้วยเนื้อหาที่เป็นเรื่องเฉพาะกลุ่มสามเณรซึ่งผู้อ่านที่มีประสบการณ์จริง เท่านั้นที่จะถ่ายทอดได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม จึงมีความแปลกใหม่สำหรับผู้อ่าน ที่จะได้รับทั้งสาระและบันเทิง หนังสือเรื่องนี้มีองค์ประกอบของวรรณกรรมเยาวชน ที่ดีพร้อมมูล ทั้งในด้านแนวคิด โครงเรื่อง การดำเนินเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา และสำนวนภาษาที่สละสลวย กระชับ ชัดเจน ให้ความรู้ ความคิด และความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านทั้งที่เป็นเยาวชนกลุ่มเป้าหมายและบุคคลทั่วไป

เนื้อเรื่องในหนังสือเล่มเล็กนี้แบ่งเป็นตอนสั้น ๆ มีชื่อตอนที่สื่อถึงเนื้อหา แต่ละตอน เริ่มต้นอย่างชวนอ่านและจบลงอย่างน่าติดตาม ผู้ประพันธ์นำเสนอ ตัวละครได้สมจริงและมีชีวิตชีวา โดยบรรยายถึงภูมิหลัง พฤติกรรม และความรู้สึก นึกคิดของพระและเณรที่เป็นตัวละครสำคัญและบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนเป็น

ธรรมชาติ จนผู้อ่านรู้จักตัวละครโดยเฉพาะตัวเอกเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ยังสอดแทรกสาระความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตอย่าง
แบบแผนทั้งด้วยการบรรยายและบทสนทนาระหว่างตัวละคร นับตั้งแต่พิธีการบวช
ที่เรียบง่าย กิจกรรมประจำวันและธรรมเนียมปฏิบัติของพระและเณร เช่น การใช้
สรรพนาม การห่มจีวร การบิณฑบาต การสวดในโอกาสต่าง ๆ การเรียนและการ
สอบบาลี และยังให้ความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมและแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อ
ของคนในท้องถิ่นอย่างมีเหตุผล เช่น เรื่องอาหาร ยาพื้นบ้าน แมวดำกับงานศพ
การจุดตะเกียงหน้าศพ และการทำบุญเดือนสิบ เป็นต้น

มีการเปรียบเทียบที่เหมาะสมคมคาย การพรรณนาถึงสภาพแวดล้อมที่
เป็นธรรมชาติสงบงดงาม และการบรรยายสภาพวัดป่าที่มีความสะดวกสบายน้อย
ให้เห็นภาพห้องนอนรวมของเณรที่ไม่มีฝาแต่ใช้จีวรกัน และสถานที่เรียนวิชาบาลี
ที่เป็นอาคารไม้โรงเรียนเก่าที่ถูกทิ้งร้างและได้รับการปรับเปลี่ยนเป็นสถานที่เรียน
ของเณรโดยเลาะฝาที่กันเป็นห้อง ๆ แต่เดิมออกจนเป็นห้องโล่งไม่มีฝาห้อง อันเป็น
ที่มาของชื่อเรื่อง “ห้องเรียนไม่มีฝา”

รางวัลดีเด่นหนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 – 18 ปี (สารคดี)

เรื่อง **OUT IN AFRICA** โดยอาทิตย์ ประสาทกุล สำนักพิมพ์แหลมทอง

เป็นบันทึกการเดินทางไปปฏิบัติงานในต่างแดน
ในแง่มุมที่เป็นเรื่องแปลกแต่จริงจากประสบการณ์ของ
ผู้ประพันธ์ ซึ่งเป็นข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ
และได้ไปปฏิบัติหน้าที่เลขานุการเอกสถานเอกอัครราชทูต
ไทย ณ กรุงไนโรบี สาธารณรัฐเคนยา เนื้อหาให้ความรู้
เกี่ยวกับนักการทูตที่ปฏิบัติงานในต่างแดนในฐานะ
ตัวแทนประเทศไทย นอกจากนี้ ยังได้นำเสนอเรื่องราว

เกี่ยวกับทวีปแอฟริกาที่มีความหลากหลายของชนเผ่า ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ และวิถีชีวิตของชนเผ่าต่าง ๆ ท่ามกลางสัตว์ชาฟารีนานาพันธุ์ รวมทั้งยังได้นำเสนอเรื่องของภาษา อาหาร สัตว์เลี้ยง วิถีจักรชีวิตสัตว์ ธรรมชาติที่สวยงาม ช่องว่างระหว่างคนจนและคนรวย ตลอดจนตลาดของชนเผ่า

การนำเสนอเนื้อหาใช้ภาษาที่เรียบง่าย แต่มีความเหมาะสมสุขุมลุ่มลึก สละสลวย การออกแบบรูปเล่มและภาพประกอบจัดวางได้อย่างเหมาะสมสวยงาม สบายตา ถือว่าเป็นเสน่ห์ของการนำเสนอชวนให้ติดตามตั้งแต่ต้นจนจบ รวมทั้งยังแฝงแง่คิดในการใช้ชีวิตในต่างแดน และมีมุมมองที่สร้างแรงบันดาลใจเพื่ออนาคตอันสดใส ตลอดจนเพื่อเปิดโลกทัศน์ให้แก่เด็กวัยรุ่นได้เป็นอย่างดี

รางวัลดีเด่นหนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 – 18 ปี (บทร้อยกรอง) เรื่อง **ดอกไม้ในดวงใจ** โดย เจริญ แก้วอนุรักษ์ สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ

เป็นบทร้อยกรองที่แต่งเป็นกลอนสุภาพได้อย่างถูกต้องตามฉันทลักษณ์ เนื้อหากล่าวถึงดอกไม้ไทย 25 ชนิด มีภาพวาดที่สวยงามประกอบให้ความรู้เชิงวรรณศิลป์ ตลอดจนคุณค่าและประโยชน์ของดอกไม้ ช่วยปลูกฝังให้ผู้อ่านรักธรรมชาติ ซึ่งจะนำไปสู่การอนุรักษ์พืชพันธุ์ไม้ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

**รางวัลดีเด่นหนังสือการ์ตูน และ หรือนิยายภาพสำหรับเด็ก และ
หนังสือสวยงามสำหรับเด็ก เรื่อง รามเกียรติ์ อวสานทศกัณฐ์ โดย รัตนา คชนา**
สำนักพิมพ์ห้องเรียน

เป็นหนังสือนิยายภาพที่มีเนื้อเรื่องมาจากมหากาพย์รามายณะ นำเสนอเรื่องราวศึกสงครามระหว่างฝ่ายพระรามและฝ่ายทศกัณฐ์ ซึ่งสิ้นสุดลงด้วยความพ่ายแพ้ของฝ่ายทศกัณฐ์

สะท้อนให้เห็นถึงผู้นำที่เต็มไปด้วยทิว
ความแค้น ความโกรธ ความเห็นแก่ตัว และความ
ต้องการเอาชนะจนนำไปสู่การสูญเสีย หนังสือ

เรื่องนี้นำวรรณคดีไทยมาเสนอในรูปแบบร่วมสมัย อ่านเข้าใจง่าย และเชิญชวนให้
เยาวชนรุ่นใหม่หันมาสนใจวรรณคดีไทย

ในด้านสำนวนภาษามีการถอดความและเรียบเรียงด้วยสำนวนภาษาที่
สละสลวย ไพเราะ เสริมสร้างจินตนาการและอารมณ์ตามเนื้อเรื่อง ภาพประกอบ
ออกแบบโดดเด่นทั้งท่าทางของตัวละคร สี และการจัดวางภาพ ประยุกต์จาก
จิตรกรรมฝาผนังทั้งรูปแบบและสี มีการสร้างสรรค์และออกแบบภาพ ลงสี ฉาก
และแสงเงา ให้มีมิติสมจริง แม้จะมีการประยุกต์กายวิภาคศาสตร์แนวแฟนตาซี
ตามแนวทางของผู้วาดภาพ แต่ยังคงบุคลิกลักษณะบางประการของตัวละครไว้
ตามเนื้อเรื่อง การออกแบบมุมมองภาพมีความหลากหลาย ตื่นเต้น เร้าใจ และ
มีการเคลื่อนไหวชวนให้ติดตาม การจัดหน้าและภาพจัดได้เหมาะสมลงตัว และ
สวยงามตลอดทั้งเล่ม การบรรยายเนื้อหาแต่ละตอนใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และใช้
ตัวอักษรขนาดเล็กใหญ่ต่างกัน ช่วยให้เห็นความสำคัญของเนื้อเรื่องในแต่ละตอน
ชัดเจนยิ่งขึ้น

รางวัลดีเด่นหนังสือสวยงามทั่วไป เรื่อง ปิยราชกุมารี Beloved Princess โดย นิติกร กรัยวิเชียร ไชเบอร์พรีนทร์กฐิ์

เป็นหนังสือภาพประมวลพระฉายาลักษณ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ระหว่าง พ.ศ. 2532 – 2558 จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสสมหามงคลที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา ในปีพุทธศักราช 2558

ประกอบด้วย พระฉายาลักษณ์สีและขาวดำรวม 60 องค์ เป็นภาพที่สมบูรณ์ในความงดงามและคุณค่า

ที่ให้ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ชาติไทย

พระฉายาลักษณ์ทุกองค์เป็นภาพ ที่สากลเรียกว่า PORTRAIT เป็นภาพเหมือนจริงที่งามสง่า พระอิริยาบถแต่ละช่วงเวลาแสดงถึงพระราชกรณียกิจที่ทรงบำเพ็ญเพื่อประโยชน์แก่บ้านเมือง แสดงเอกลักษณ์ วัฒนธรรมไทย และประเพณีอันดีงาม ทำให้สายตาของชาวโลกลึกซึ้งในสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างถูกต้อง เป็นเสมือนการประชาสัมพันธ์และประกาศเกียรติคุณให้ผู้ที่สัมผัสหนังสือเล่มนี้รู้จักประเทศไทยยิ่งขึ้น ผู้ถ่ายภาพได้ตกแต่งสี ลวดลาย ความคมชัด แสงเงาได้อย่างประณีตละเอียดลออ ท้ายเล่มผู้ถ่ายภาพได้เล่าถึงความเป็นมาในการถ่ายภาพพระฉายาลักษณ์ และการจัดทำหนังสือ ด้านการพิมพ์จัดพิมพ์ด้วยเทคโนโลยีขั้นสูง แต่ละภาพคมชัด โดดเด่นทั้งแสงและเงา จุดเด่นอีกประการหนึ่งคือเป็นหนังสือขนาดใหญ่พิเศษ ปกแข็ง ภาพงดงาม เข้าเล่มอย่างประณีต แข็งแรงทนทาน มีกล่องใส่ที่สวยงามทำให้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

รางวัลดีเด่นหนังสือสารคดี เรื่อง พระพุทธรูปล้านนา กับคติพระพุทธร
ศาสนาหายานแบบตันตระ นิกายวัชรยาน โดย รองศาสตราจารย์ ม.ล. สุธสวดี
ศุขสวัสดิ์ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เป็นหนังสือที่รวบรวมเนื้อหาเกี่ยวกับอิทธิพลของพระพุทธรศาสนาในล้านนา การสร้างพระพุทธรูป วัฒนธรรม ประเพณี และพิธีกรรม ที่สะท้อนความคิด ความเชื่อของประชาชนตามเส้นทางการเผยแผ่พระพุทธรศาสนาจากอินเดียไปสู่ลังกา พุกาม พม่า เนปาล ทิเบต จนเข้าสู่ดินแดนล้านนา

ผู้ประพันธ์ได้ค้นพบร่องรอยหลายประการที่น่าสนใจ ร่องรอยเหล่านี้เป็นหลักฐานให้สืบค้นจนพบความเชื่อมโยงว่าเทคนิคการหล่อพระพุทธรูปแบบแยกส่วนได้มีมาแล้วในเนปาลและทิเบต การเปิดพระเมาสีก็มีมาแล้วในอินเดีย ศรีลังกา และเอเชียอาคเนย์ การบรรจุหัวใจพระเจ้าในพิธีพุทธานุภาพก็เหมือนกับพิธีบรรจุมนต์ธารณีในพระพุทธรูปของเนปาลและทิเบต จึงเป็นหลักฐานใหม่ที่อ้างอิงได้ว่าความรู้ประติมานวิทยาของล้านนาได้รับอิทธิพลคติพระพุทธรศาสนาหายานแบบตันตระ นิกายวัชรยาน ไว้ครบถ้วน มิใช่รับจากศรีลังกาเพียงเส้นทางเดียว ด้วยความพยายามสืบค้นข้อมูลจากนานาประเทศที่เกี่ยวข้อง มาเรียบเรียงให้เข้าใจง่าย พร้อมภาพประกอบอย่างชัดเจนเหมาะสมกับเรื่อง มีการอ้างอิง อภิธานศัพท์ ภาคผนวก และลำดับกษัตริย์ล้านนา เป็นอาทิ โดยยังไม่มีผู้ใดเรียบเรียงเรื่องราวเช่นนี้มาก่อน จึงทำให้หนังสือดังกล่าวน่าสนใจยิ่งขึ้น

รางวัลดีเด่นหนังสือวีนิพนธ์ เรื่อง คำน้อย รวมบทกวีสร้างสรรค์
สังคม โดย อำไพพรรณ น้อยหนูจัตรัส สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต

เป็นหนังสือวีนิพนธ์ที่แต่งเป็นกลอนสุภาพ กลอน
สักวา และกาพย์ยานี 11 ลักษณะคำประพันธ์ถูกต้องตาม
ฉันทลักษณ์ การใช้คำหลากหลาย อุปมาอุปไมยชัดเจนลึกซึ้ง
กินใจ มีคุณลักษณะของวรรณศิลป์ และมีวรรณศิลป์เพราะ
เนื้อหาแบ่งเป็น 3 ภาค ภาคแรกเป็นบทเห็ดทูนพระ
มหากษัตริย์ แสดงความจงรักภักดีต่อพระราชวงศ์ มีความรัก
และศรัทธาต่อแผ่นดินไทย ภาคที่สองเป็นบทยกย่อง
เห็ดทูนครูที่เป็นแบบอย่างที่ดี และภาคที่สามเป็นบทแสดงแง่คิดในการดำรงชีวิต

รางวัลดีเด่นหนังสือนวนิยาย เรื่อง พลั่วไปในพรายเวลา โดย
ผาด พาสีกรณ์ แพรวสำนักพิมพ์

เป็นหนังสือที่ผู้ประพันธ์ได้เกริ่นนำเรื่องไว้ตอนหนึ่งว่า
“...พรายเวลาอันหมดจดที่พลั่วผ่านเข้ามาช่วงขณะหนึ่ง
...กระนั้นยังเคลิ้มคล้อยอ้อยสร้อยอยู่ในอนุสติอย่างเนิบช้า
ราวจะไม่ลาจากไปไหน ...ตราบนานเท่าจิตวิญญาณเธอเธอ
จะเพลิดเพลिन ปล่อยมันกรีดกรายอยู่บนนิสรภาพ...”

ข้อความนี้เป็นดั่งแก่นของเรื่องที่เริ่มเรื่องด้วย
ช่วงเวลาสั้น ๆ ซึ่งสาวน้อยผู้ถูกอารมณ์หุนหันพลันแล่น
ของวัยแรกรุ่นชักพาให้บังเอิญพบกับหนุ่มใหญ่นักบัญชีอิสระที่ทำงานให้
บริษัทของพ่อ ทั้งสองได้ร่วมทางได้รู้จักและสัมผัสตัวตนของกันและกัน
ในช่วงเวลาที่เรียกได้ว่า “ช่วงขณะหนึ่ง” หากช่วงเวลานั้นก็ตรึงตราอยู่ในความ
ทรงจำและอารมณ์ความรู้สึกเสมอ จนแม้เมื่อต่างต้องแยกทางไปดำเนินชีวิต

ในเส้นทางของตน ความประทับใจในช่วงเวลาแสนพิเศษนั้นก็ยังคงแฝงฝังอยู่ ทั้งผลักดันและบิตฝันให้วิถีโครงของเธอและเขาที่เบนห่างกันไปไกลและยาวนาน ค่อย ๆ หักเหเข้ามาพาดผ่านกันอีกครั้ง

ขณะเดียวกันก็นำพาผู้อ่านให้ติดตามไปจนถึงตอนจบของเรื่อง แต่ถึงกระนั้นก็ยังคงค้างคาอยู่ในใจให้ผู้อ่านมี “อิสรภาพ” ที่จะคาดเดาการตัดสินใจของเธอ ผู้ประพันธ์ดำเนินเรื่องสลับไปมาระหว่างเวลาปัจจุบันกับอดีตอย่างมีชั้นเชิง ก่อให้เกิดมิติลึกตื่นหลากแงหลายมุมในตัวละครทุกตัว ทั้งยังสร้างความเข้าใจและอารมณ์ร่วมของผู้อ่านต่อความนึกคิดและการกระทำของเขาเหล่านั้น ไม่ว่าความคิดและการกระทำนั้นจะเกินเลยความพอดีไปเพียงใดก็ตาม และเมื่อรวมเข้ากับการใช้ภาษาบรรยายที่พลิกพลิ้วถ้อยคำอย่างพุ่มเฟียดยและเสรี สลับกับบทสนทนาที่กระชับ คมชัด แฝงอารมณ์ขัน และเป็นธรรมชาติ ก็ทำให้นวนิยายเรื่องนี้เป็นเบ้าหลอมความแปลกแตกต่างอย่างลงตัว

“พลีไปในพรายเวลา” เป็นภาพสะท้อนของสังคมยุคใหม่ที่ให้ความสำคัญกับความเป็นปัจเจกและความเป็นอิสระจากกฎเกณฑ์และกรงความคิด แต่ความเสรีนั้นก็ใช่ว่าจะไร้ขอบเขต เพราะถูกตีกรอบไว้ด้วยความรู้สึกลึกซึ้งข้อบขั้วดี ความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ ความเมตตา และความรัก อันเป็นแง่มุมงดงามของโลกสมัยใหม่ ซึ่งผู้ประพันธ์เลือกนำมาเสนอต่ออวงวรรณกรรม และทำได้อย่างสมจริงเปี่ยมชีวิตจิตใจ ทั้งยังสอดแทรกความคิดวิพากษ์สังคมไว้ประปราย

รางวัลดีเด่นหนังสือรวมเรื่องสั้น เรื่อง นิทานกล่อมประสาท โดย
สุรศักดิ์ กาญจนภุชิต แพรวสำนักพิมพ์

ประกอบด้วยเรื่องสั้น 18 เรื่อง ที่มีลักษณะเด่น คือ การใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบนิทานขนาดสั้น เป็น นิทานในโลกของผู้ใหญ่ที่นำเสนอความเป็นจริงของชีวิต และปรัชญาชีวิตของคนรุ่นใหม่ด้วยมุมมองที่พลิกความ ทุกข์ให้เป็นอารมณ์ขัน และยอมรับวิกฤตของชีวิต

ผู้ประพันธ์นำเสนอปรัชญาของความสุขในการ ใช้ชีวิตที่มุ่งเน้นกระบวนการคิด และการปรับเปลี่ยน มุมมองให้พึงพอใจในสิ่งที่ตัวเองมีและเป็น ด้านกลวิธี การประพันธ์ ผู้ประพันธ์สามารถเล่าเรื่องได้อย่างกระชับ ฉับไว ด้วยท่าทีเสียดสี และมีอารมณ์ขัน ล้อเล่นกับสัญลักษณ์ที่คุ้นเคยในนิทาน “นิทานกล่อมประสาท” จึง เป็นนิทานร่วมสมัยที่อ่านง่าย แต่คมคายและลุ่มลึก

หนังสือที่ได้รับรางวัลชมเชย มี 40 เรื่อง แยกเป็นหนังสือแต่ละประเภท
ได้แก่

หนังสือสำหรับเด็กเล็ก อายุ 3 - 5 ปี เรื่อง “**ขึ้นอย่างไรนะ**” โดย
วชิราวรรณ ทับเสือ และกฤษณะ กาญจนานา สำนักพิมพ์แพรวเพื่อนเด็ก “**สนุกนับ**
1 2 3 ชวนหนูนับพร้อมกันนะ” โดย จารุภา ตวงสิทธินันท์ และชญานิศ นาศรีรักษ์
สำนักพิมพ์โลกหนังสือ “**อุทัยใจไฟธรรม เด็กหญิงไฟธรรมะ**” โดย ปัทสรา โสภณ
อรุณโชติ สำนักพิมพ์ประกายการเอ็ดดูเคชั่น

หนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6 - 11 ปี

ประเภทบันเทิงคดี เรื่อง “**กัณฑ์ที่อ่างทอง**” โดย ป. ปลาตัวกลม เอ็ดดูเคชั่นแนล
เทคโนโลยี (เอ็ด-เทค) “**จอมปีศาจ**” โดย เซาวลิต ชันคำ สำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991
“**ผ้าไหมกับใบชา เด็กเก่งกล้าพูด เด็กดีกล้าบอก**” โดย ฟ้าใหม่ เอ็ดดูเคชั่นแนล
เทคโนโลยี (เอ็ด-เทค)

ประเภทสารคดี เรื่อง “เด็กรู้ไหม? ทำทานอย่างไรได้บุญมาก” โดย อมเรศ ศิลาอ่อน “น้ำและอากาศ คุณค่าแห่งชีวิต” โดย ชีรวงศ์ ธนิษฐเวธน์ dream publishing “พุทธประวัติ ฉบับจิตรกรรม” โดย อุ๋ทอง ประศาสน์วินิจชัย บ้านเรียนน้ำริน

หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 - 18 ปี

ประเภทบันเทิงคดี เรื่อง “ดินสอแห่งสั้น” โดย ฉวีวรรณ พุ่มแก้ว นานมี บุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ “ทั้งโลกนี้, มีคนแบบเธอเพียงคนเดียว” โดย ปะการัง แพรว สำนักพิมพ์ “สลินดงบายู” โดย วิน วนาตร สำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991

ประเภทสารคดี เรื่อง “จนกว่า เด็กปิดตา จะโต” โดย สโรชา กิตติสิริพันธุ์
สำนักพิมพ์ผีเสื้อ “บ้านทุ่งเมืองลุง” โดย ทวี ชูโรจน์ นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์
“LOST AND FOUND IN ICELAND ไอซ์แลนด์ดินแดนแห่งแสงเหนือ” โดย
นพ.วันฉัตร ชินสุวาทย์ บันลือพับลิเคชั่นส์

ประเภทบทร้อยกรอง เรื่อง “คติธรรมคำโคลง (พุทธศาสนาสุภาษิตฉบับร้อยกรอง)” โดย สุวัฒน์ ไวจรรยา “แซมชาย” โดย สุริยา โนนน้อย โดยสาร
วรรณกรรม

หนังสือการ์ตูน และ หรือนิยายภาพสำหรับเด็ก เรื่อง “การ์ตูน
 ตัวเตอร์แก๊งวิทย์ ประถมปลาย 6” โดย น.อ. เสริมสกุล โทณะวณิก นานมีบุ๊คส์
 “ล่าขุมทรัพย์อาเซียน : เมียนมาร์” โดย ปาสนิท (สุกฤษฎ์ บุญกอง) สำนักพิมพ์
 นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ “อศวินพิทักษ์ไดโนเสาร์ เล่ม 1 ตอน นักล่าเหนือกาล
 เวลา” โดย อินกับทราย นานมีบุ๊คส์

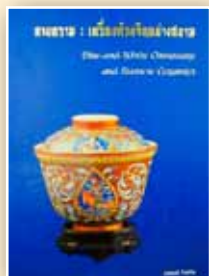
หนังสือการ์ตูน และ หรือนิยายภาพทั่วไป เรื่อง “ทศชาติชาดก
 พระเนมิราช พระมหอสถ และพระภริทัต” โดย โอม รัชเวทย์ สำนักพิมพ์อมรินทร์
 คอมมิกส์ “บ้าน 2 วันที่คิดถึง (home2)” โดย ศศิ วีระเศรษฐกุล FULLSTOP
 PUBLISHING LIMITED PARTNERSHIP “ศิลป์จี๊ด” โดย iannnnn (แอน)
 สำนักพิมพ์แซลมอน

หนังสือสวยงามสำหรับเด็ก เรื่อง “คาวิ หลวิชัย (ชุดนิทานจากนามานุกรมวรรณคดีไทย)” โดย อุทุมพร เพ็งอุดม สำนักพิมพ์แอปพลิเคชัน “มือน้อยทำได้” โดย ณิชชา พิษวนิชย์ สำนักพิมพ์ห้องเรียน “สนุกนับ 1 2 3 ขวบนุหนับพร้อมกันนะ” โดย จารุภา ตวงสิทธิพันธ์ สำนักพิมพ์โลกหนังสือ

หนังสือสวยงามทั่วไป เรื่อง “การเดินทางของพระจันทร์ MY WATER-COLOR DIARY 2010-2015” โดย ศศิ วีระเศรษฐกุล FULLSTOP PUBLISHING LIMITED PARTNERSHIP “บรมนิเวศราชนุสรณ์” โดย สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ “ลายคราม : เครื่องถ้วยจีนอย่างสยาม” โดย ภูซงค์ จันทวิ

หนังสือสารคดี เรื่อง “ทะเลไม่กว้างกว่าปึกนกก” โดย ลดาวัลย์ กมลาศน์
 สำนักพิมพ์เพื่อนดี “มหาวิทยาลัยบนคันนา ชาวนาอัจฉริยะ 1 ไร่ 1 แสน” โดย
 ปกรณ์ ทับเที่ยง โพสต์พับลิชชิ่ง “ไม่มีขา ไร้ว่าไม่มีลมหายใจ” โดย ร้อยตรีถ้วน
 อัมรัน กุโระ แพรวสำนักพิมพ์

หนังสือนวนิยาย เรื่อง “ข้ามสมุทร” โดย วิษณุ เครืองาม สำนักพิมพ์มติชน
 “ลมหายใจแห่งดวงดาว” โดย เข้มพลอย สำนักพิมพ์เพื่อนดี

หนังสือกวีนิพนธ์ เรื่อง “ปัจจุบัน” โดย “กุดจี” พรชัย แสนยะมูล สำนักพิมพ์
ไม้ยมก “เขตรามหาขเล” โดย ลอง จ้องรวี สำนักหนังสือโรงนาบ้านไร่ “เหมือน
ฝนจะมา กวีนิพนธ์เพื่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม” โดย สวรรค์ แสงบัลลังค์ อธิ์พิการ
ตลาดและประชาสัมพันธ์

หนังสือรวมเรื่องสั้น เรื่อง “ครั้งหนึ่ง...คิดถึงเป็นระยะ” โดย เจน จี แพรว
สำนักพิมพ์ “ตั้งเรือนร่างไร้องค์กายพพ” โดย ภู กระดาษ สำนักพิมพ์มติชน
“โปรโตชีวในลำไส้ปลวก” โดย นิติพงศ์ สำราญคง สำนักพิมพ์ดำหนัก

นอกจากนี้ ยังมี **หนังสือที่เข้ารอบสุดท้าย** ที่ได้รับเกียรติบัตรจาก คณะกรรมการพิจารณาตัดสินการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2559 ที่มีเนื้อหาสาระน่าสนใจอีก 36 เรื่อง ซึ่งแยกเป็นหนังสือแต่ละประเภท ได้แก่

หนังสือสารคดี เรื่อง “ไกรลาส การจาริกบวชวิถีแห่งศรัทธา” “ตามรอย พุทธประวัติ” “นายห้างป่าไม้ สืบสานชีวิตอดีตล้านนา” “ปกอกเปลือก ‘นิติศาสตร์’ ความเชื่อ ความฝัน ความจริง” “ปัญญาแห่งยุคสมัยคุณนิลวรรณ ปิ่นทอง” และ “ปีพาทย์มอญรำ”

หนังสือนวนิยาย เรื่อง “ชลาลัย” หนังสือกวีนิพนธ์ เรื่อง “มโนมนุษย์” หนังสือรวมเรื่องสั้น เรื่อง “นอกเส้นทาง” และ “สะพานรวมเมฆ”

หนังสือสำหรับเด็กเล็ก อายุ 3 – 5 ปี เรื่อง “ช้างน้อยไม่อยากเป็นช้าง” “เปลี่ยสีเพลิง” “มีใครอยู่มัย” “ไม่เป็นไรนะ...นิดเดียว” “ลงอย่างไรนะ” “ลูกปลา หมาแม่” “สินสมุทรจอมพลัง” และ “เอ้า ฮุย เล ฮุย”

หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ ๑๒ – ๑๘ ปี (บันเทิงคดี) เรื่อง “มะหมา เพื่อนซี้” และ “แสงแดดและสายฝน”

หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ ๑๒ – ๑๘ ปี (สารคดี) เรื่อง “50 SHADES OF หมาจ๋า” “I ROAM ALONE TREKKING THROUGH SOUTH AMERICA” “THE SOUND OF NEW ZEALAND” “เที่ยวยุโรปแบบเหนือฟ้า” “ใคร ๆ ก็ชอบ เดินทาง” “เลียบขอบไพร” “จากศรัทธาจรดเท้า...บอกเรื่องราวความเป็นไทย” และ “หัวใจติดปลายนวม”

หนังสือการ์ตูน และ หรือนิยายภาพทั่วไป เรื่อง “เดี่ยว I GO HOME” “almost all of us ภายในระยะห่างระหว่างปากกาและหน้ากระดาษ” และ “JUICE : YOUNG BLOOD 2”

หนังสือสวยงามทั่วไป เรื่อง “WILD RANGE จากขุนเขาจรดแนวปะการัง” และ “พุทธอุทยาน พระพุทธเมตตาประเทศไทย”

หนังสือสวยงามสำหรับเด็ก เรื่อง “ข้าวหอมมะลิ” ดูลิ...มันเดินเหมือนใคร”
และ “พุทธประวัติ ฉบับจิตรกรรม”

จากการประกวดหนังสือดีเด่นดังกล่าว ทำให้วงการหนังสือ ได้แก่
ผู้ประพันธ์ ผู้จัดทำภาพประกอบ และผู้จัดพิมพ์ ผลิตผลงานที่มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น
ซึ่งการอ่านหนังสือที่ดี มีคุณภาพ และสารประโยชน์ ผู้อ่านจะได้รับประโยชน์
มากมาย เปรียบเสมือนแสงสว่างทางปัญญาที่จะช่วยพัฒนาความคิด พัฒนาสังคม
และพัฒนาประเทศ

วารสาร

วิชาการ

เป็นวารสารที่จัดทำขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการ เกี่ยวกับหลักสูตร สื่อ การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา รวมทั้งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์ต่อการปฏิบัติงานด้านการศึกษา ของครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

ข้อความใด ๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการฉบับนี้ เป็นความคิดเห็นเฉพาะของผู้เขียน ซึ่งอาจไม่ตรงกับความคิดเห็นของคณะที่ปรึกษาและคณะบรรณาธิการวารสารวิชาการ

ขอเชิญชวน

ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ร่วมส่งบทความวิชาการ ด้านการศึกษา มาลงเผยแพร่ในวารสารวิชาการ ความยาวไม่เกิน 5 หน้ากระดาษ A4 ขนาดตัวอักษร 16 พอยต์ (บรรณานุกรมอ้างอิง เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทความเท่านั้น) พร้อมภาพประกอบ (ไม่รับบทความย่อวิทยานิพนธ์หรือบทความวิจัย)

ส่งมาได้ที่

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

อาคาร สพฐ.3 ชั้น 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

หรืออีเมล jiab1414@yahoo.com

เจ้าของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ที่ปรึกษา

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายการุณ สกุลประดิษฐ์)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายรังสรรค์ มณีเล็ก)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายสุเทพ ชิตยวงษ์)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายพะโยม ชิณวงศ์)

ที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน

ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการศึกษา

ที่ปรึกษาด้านการศึกษาพิเศษและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา

ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

ที่ปรึกษาด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน

ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะบรรณาธิการ

บรรณาธิการ : นางสุกัญญา งามบรรจง

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : นางศุภนตลา สุขสมัย

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาและส่งเสริมวิทยบริการ

นางสาวอังคณา ผิวเกลี้ยง

นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว

2249 ถนนลาดพร้าว แขวงสะพานสอง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร 10310

โทรศัพท์ : 0 2538 3022, 0 2538 0414 โทรสาร : 0 2539 3215

เว็บไซต์ : www.suksapan.or.th

ภาพประกอบบางส่วนจาก : <http://www.freepik.com>

124 ปี กระทรวงศึกษาธิการ

กับการขับเคลื่อนภารกิจเร่งด่วนตามประเด็นปฏิรูปการศึกษา

ลดเวลาเรียน

เพิ่มเวลารู้

คืนครูสู่ห้องเรียน

ครูครบชั้นเรียน
ตรงสาขา

ลดภาระ
การบริหารจัดการ

การผลิต
และพัฒนาครู

โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
ปี 2559-2563 สาขาวิชาครู, ภาษาอังกฤษ, คอมพิวเตอร์
การอบรมครูของใน TEPE

การจัดการเรียนการสอน
STEM ในสถานศึกษา

ยกระดับความรู้
ภาษาอังกฤษ

การอ่านออก
เขียนได้

ทวิภาคี/ ทวิศึกษา

อาชีวศึกษาเป็นเลิศ

มหาวิทยาลัย
อุดมศึกษาชั้นนำ
สู่ระดับโลก

โครงการประชารัฐ
ผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
ผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

การเพิ่มประสิทธิภาพ

การบริหารในสถานศึกษา

- การเข้าสู่ตำแหน่งของ ผอ.สถานศึกษา
- การนำผล O-Net มาใช้

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). 124 ปี ศธ.กับการขับเคลื่อนภารกิจเร่งด่วนตามประเด็นปฏิรูปการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2559, จาก HYPERLINK "<http://www.moe.go.th/moe/th/news/>"
<http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=44984&Key=infographics>